

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri*

The Place of Plomari Houses in Mediterranean Architecture

Aslı NİĞDELİOĞLU ÇAMKAYA¹, Eti AKYÜZ LEVİ²

^{1,2}Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İzmir

ORCID:

A.N.Ç: 0009-0004-0517-7427

E.A.L: 0000-0003-3113-686X

Corresponding Author:

Aslı NİĞDELİOĞLU ÇAMKAYA

Email:

nigdelioglu@gmail.com

Citation: Niğdelioğlu Çamkaya, A. Akyüz Levi, E. (2023). Plomari Evleri'nin Akdeniz mimarisi içindeki yeri. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 13 (3): 442-471.

Submitted: 13.07.2023

Accepted: 07.08.2023

Özet

Bu araştırma Midilli Adası'nın güneyinde yer alan 19. yüzyılda zeytin ticareti sayesinde gelişen Plomari Kentinin o döneme ait konut mimarisi ile ilgilidir. Kentin bütün olarak koruma altına alınmamış olması nedeniyle yapıların özgünlüklerinden uzaklaşmaya başladığı tespit edilmiştir. Bir dönemin yaşantısına ve kültürüne ait önemli izler barındıran kentsel konut dokularının önemi göz önüne alınarak çalışmada Plomari kenti bu açıdan incelenmiş, belgeleme yapılmış, kentsel dokunun oluşumuna etki eden faktörler analiz edilmeye çalışılmıştır. Kentteki konut örüntüsünde Akdeniz mimarisinin izleri semer tonoz kullanımı ve yapım sisteminde göze çarpmaktadır. Yerel malzeme kullanımı, topoğrafya, ekonomik faaliyetler, kültürel etkileşimler, geleneksel yapım sistemleri, insani gereksinimler ve yaşam şeklinin konutlara etkisi yerleşimde görülmektedir. Plomari Evlerinin koruma altına alınmamış olmasına karşın uzun süre korunmuş olmasının nedeni mülkiyetlerinin yıllardan beri aynı ailelerde kalmış olmasıdır. Son yıllarda yapıların el değiştirmeye başlaması sebebi ile ise, özgün özelliklerini kaybetmekte oldukları gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Plomari, 19. Yüzyıl Konut Dokusu, Semer Tonoz.

Abstract

This research is about the residential architecture of the city of Plomari, located in the south of Lesvos Island, which developed in the 19th century thanks to the commercial activities on olives. It has been determined that the buildings have started to lose their originality due to the fact that the city as a whole has not been taken under protection. Considering the importance of urban housing fabric that contain important traces of the life and culture of a period, the city of Plomari was examined, documented and the factors affecting the formation of the urban fabric were tried to be analyzed. The traces of Mediterranean architecture in the housing pattern in the city are visible in the use of saddle vaults and construction system. The impact on the houses of the use of local materials, topography, economic activities, cultural interactions, traditional construction systems, human needs and lifestyle are seen in the settlement. The reason why Plomari Houses have been preserved for a long time despite not being under protection is that their ownership has remained with the same families for years. Due to the fact that the buildings have started to change owners in recent years, it is observed that they are losing their original features.

Keywords: Plomari, 19th Century Housing Fabric, Saddle Vault

*Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Restorasyon Programı'nda Prof. Dr. Eti Akyüz Levi yönetiminde Aslı Niğdelioğlu Çamkaya tarafından hazırlanan "Tarihi Yapı ve Dokular Bağlamında Kuzey Ege Coğrafyası Yerleşimlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi (Ayvalık ve Midilli Örneği)" başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Plomari, Midilli Adası'nın güneyinde yer alan, 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiş evleri ile mimari açıdan dikkat çeken bir kenttir. Öncesinde Potamos adı ile Midilli Adası'nın doğal limanlarından biri olan alana 1840 yılından sonra göçler artmış, yerleşim zamanla gelişmiştir. Kentin gelişimi Midilli Adası'nın zeytin ve ilintili ürünler ile ilgili ticari gelişimine hizmet etmiştir. Plomari kentinin oluşumuna sebep olan etkenlerden en önemlisi Midilli Adası'nın güneyinde bulunan Kalloni ve Yera körfezleri arasındaki verimli zeytinlik araziye en yakın doğal liman olmasıdır. 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak zeytinyağı ve sabun üretimi ile önemli duruma gelen kentin ticarete bağlı gelişiminin konut yapılarında da etkisi görülmektedir. Her konutun zemin katı ticari işleve ayrılmıştır.

Günümüzde kent dokusu genel olarak korunmuş olmakla birlikte 2017 depreminde yapıların hasar gördüğü, antisismik yapım tekniği sayesinde tamamen yıkılmadığı, fakat son dönemde çok sayıda konutun satışa çıkarıldığı görülmektedir. Konut yapılarının devlet tarafından koruma altına alınmamış olması nedeniyle el değiştiren evlerin onarımında özellikle cephe süslemelerinin kaybına neden olan özgün yapım tekniğine aykırı, plan şemalarını tümüyle değiştiren betonarme imalatlar yapılmaktadır. Mytilini kenti geneline bakıldığında, aynı şekilde yapılmış onarımlar nedeniyle eski sokak dokularının, konut cephelerinin, yapım sistemlerinin ve plan şemalarının değişime uğradığı saptanmıştır. Plomari kenti için de 19. yüzyıla ait konut dokusunun korunması açısından tedbir alınması önemlidir.

Akdeniz çevresindeki ülkelerin ortak kültürel mirasını gelecek nesillere aktarabilmesi için faaliyet gösteren Euromed Heritage Grubu; 1995 Barselona Konferansı sonrası mimarlık alanındaki kültürel mirasın korunması için RehabiMed'i kurmuştur. RehabiMed'in amacı Akdeniz toplumunun tarihsel ve kültürel kimliğinin korunması amacıyla geleneksel mimarlık mirasının korunmasına katkıda bulunmak ve uzmanlar arasındaki iletişimi arttırmaktır. Bu bağlamda korunması gerektiği düşünülen ortak miras; toplumun kültürünü yansıtan, geleneksel yaşamın ürünü olan kırsal ve kentsel konut yapılarıdır. Anıtsal yapıların onarımı yapılmasına karşın konut yapıları gözden uzak kalmakta ve kaybolmaktadır (Gençer, 2013).

Plomari konutlarının da Akdeniz geleneksel konut mimarisinden izler taşıdığı, 19. yüzyılda zeytinyağı ve sabun ticareti sayesinde gelişen kentin konutlarının o dönemin yaşam şeklini yansıttığı, az sayıda örneğine rastlanan semer tonozlu çıkmalı evleri ile kültürel etkileşimi göstermesi açısından önemli olduğu saptanmıştır. Konutların 2017 depreminde hasar alması, içinde yaşanmaması ve el değiştirmesi nedeni ile yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu konuda önlem alınması için çalışmada Plomari kent dokusu ve 19. yüzyılda yapılan konutlara ilişkin alan çalışmaları ile elde edilen verilerin analizi ve belgelenmesi amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR

Kentin tarihi gelişimi ve konut dokusunun oluşumu konusunda literatür araştırması yapılmıştır. Plomari kentine ilişkin az sayıda kaynağa ulaşılabilmektedir. Ulaşılabilen kaynakların çoğu yerleşimin tarihsel gelişimine yöneliktir. Kentte yer alan konutların plan şemalarına ve cephe özelliklerine yönelik detaylı bir çalışma bulunmadığı belirlenmiştir. Kentte bulunan semer tonozlu, çıkmalı konut yapım sisteminin Midilli Adası'nda yalnızca Plomari kentinde görüldüğü ve bu yapım sisteminin Kiklad Adaları'ndan veya daha önceden Güney Saporadlar ve Oniki Adalar'dan gelenler tarafından yerleşime getirildiğini Mimar Giorgou Giannouelli (1942) *Μνήμη και παράδοση: Μελετήματα ιστορικά και λαογραφικά περιοχής Πλωμαρίου* (Bellek ve gelenek: Plomari bölgesinin tarihi ve folklor çalışmaları Birinci cilt) adlı kitap içinde yer alan çalışmada belirtmiştir.

Ανάδειξη δικτύου εγκαταλελειμμένων οικισμών στο Πλωμάρι Λέσβου (Plomari Lesvos'ta terk edilmiş bir yerleşim ağını vurgulama) adlı çalışmada Plomari çevresindeki küçük kırsal yerleşimler ile ilgili analizler yapıldığı görülmüştür.

Cultural and Environmental Promenade at Plomari (2014) adlı kaynakta kent planı ile birlikte Plomari ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra 19. ve 20. yüzyıla ait yapıların fotoğraflarının bulunduğu, mimari ve kentin tarihi gelişimi ile ilgili bilgiler verildiği görülmüştür.

Anagnostou, I. (2004). *Lesvos'un konut gelişimi (1462–1912)* adlı kaynakta Plomari kentinin ve diğer kıyı yerleşimlerinin oluşumuna ve gelişimine değinilmiştir.

Midilli adası mimarisine değinilen diğer bir kaynak ise, Adalar mimarisinin irdelendiği *Greek Traditional Architecture (Eastern Aegean, Sporades, Ionian Islands)* kitabı kapsamında yer alan Vostani-Koumbas'ın Lesbos başlıklı kitap bölümüdür.

3. YÖNTEM

Plomari kentinde ilk olarak alan araştırmaları yapılmış, daha sonra literatür araştırmaları ile kentin ilk kurulduğu dönemdeki sosyo ekonomik, iktisadi, demografik, idari durumu detaylı olarak incelenmiştir. Özgün yapım özellikleri korunmuş yapılara ait detaylı föyler oluşturulup incelenerek yapımlarında etkili olan faktörler anlaşılmalı çalışılmıştır. Yapıların gelecek nesillere aktarılabilmesi için öneriler sunulmuştur. Yapılan çalışmalara altlık oluşturması için literatür araştırmaları sırasında tarihsel yöntem kullanılmıştır.

Tarihsel yöntem; Araştırmacının ilgili kaynaklar ve yayınlar üzerine yaptığı incelemelerde kullandığı yöntemdir. Literatür taraması, mesleki dergi, rapor, bilimsel kitap, monografiler, devlet arşivleri gibi kaynaklar bu yöntem ile araştırılır (Şen, 2004).

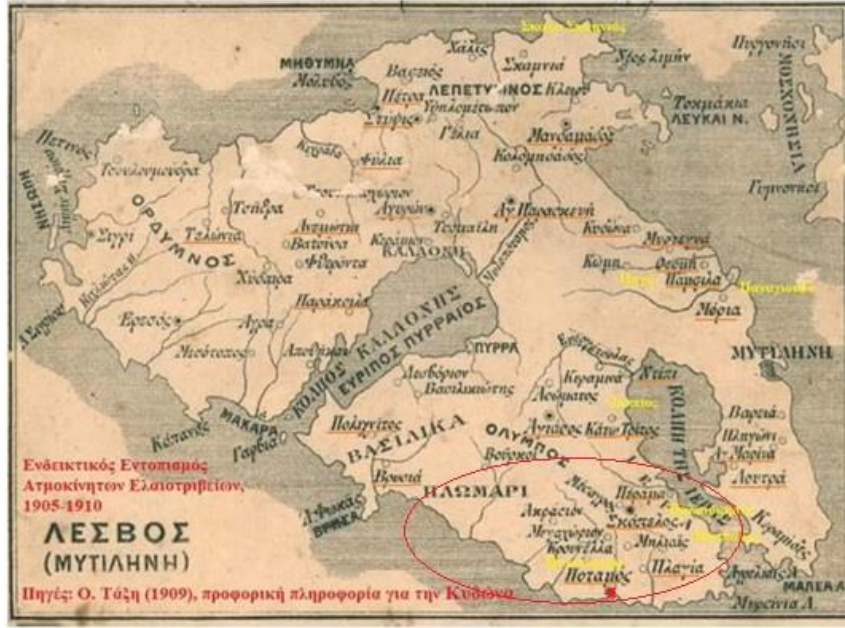
İlk alan çalışmaları 2018 yılının Eylül ayında başlamış, Midilli Adası genelinde alan araştırmaları yapılarak adanın doğu ve güney bölümünde tarihi konut dokuları incelenmiştir. Konut dokusunun büyük kısmı özgün haliyle korunan Plomari kenti dikkat çekmiştir. 2019 ve 2022 yıllarında yapılan alan çalışmaları ile Plomari konut dokusu taranarak kent geneli incelenmiştir. 19. ve 20. yüzyılda inşa edilmiş konutlar ile ilgili yerel bir kaynaktan kent planı elde edilerek Autocad ortamına aktarılmış ve bu kent planı üzerinden analizler yapılmıştır (Polion, 2014). Yerel belediye arşivinde araştırmalar yapılmış, yerel mimarlar ile görüşmeler sonucunda, kent içindeki 19. yüzyıla tarihlendiği anlaşılan evler tespit edilerek dönemin genel özelliklerini yansıtan özgün 11 adet konut yapısı detaylı olarak incelenmiş, plan şemaları çizilerek, bu yapılara ait föyler hazırlanmıştır. Yapıların yapımına etki eden faktörler belirlenmiş, föylerde mahallelerin oluşum sırası, incelenen yapıların kent içindeki konumu, plan ve cephe özellikleri konusunda bilgiler verilmiştir. Çalışmanın kapsamı, 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyıl başında inşa edilen konutların özelliklerinin incelenerek belgelenmesi ve oluşumuna etki eden faktörlerin belirlenmesidir. Çalışma; coğrafi ve kültürel sürekliliğin sağlanması ve sahip olunan kültürel varlıkların nasıl aktarılacağına ilişkin çözümlenmelerin tartışılması açısından da önem arz etmektedir.

4. BULGULAR

4.1. Plomari Kentinin Gelişimi

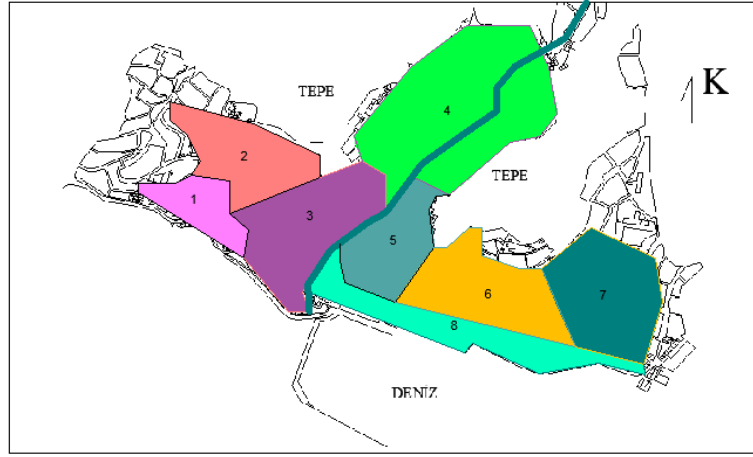
18. yüzyılın ortalarından başlayarak ticaretin kademeli olarak artması, Midilli Adası'nın doğal limanlarının yüksek rakımlarda bulunan yerleşimlerin limanlarına dönüşmesinin nedeni olmuştur. Özellikle, 19. yüzyılın ortalarından itibaren, kıyıya yakın veya fazla uzakta olmayan birkaç Midilli Adası köyünün sakinleri, komşu sahillerde geçici konaklama yerleri gibi yapılar yapmışlardır. Bunların bazıları küçük veya daha büyük yerleşim yerlerine (Perama, Gera ve Panagiouda gibi) dönüşmüştür. Özellikle, Potamos (Plomari) örneğinde olduğu gibi. Zamanla, bazı rıhtımlarda Osmanlı yetkilileri ithal ve ihraç edilen mallar üzerindeki gümrük vergilerini almak için gümrükler

kurmuştur. Bu da, söz konusu liman yerleşmelerinde artan ticari faaliyetin bir göstergesidir. 1883/1884 yılında, Takımadalar Vilayeti Günlüğü'nde, Midilli Adası genelinde 19, Midilli kazasında 10, Molyvos kazasında sekiz ve Plomari kazasında bir gümrük istasyonunun varlığından söz edilmektedir. 19. yüzyılın ortalarında en fazla gelişim gösteren liman Potamos, yani bugünkü Plomari'dir. Nehrin 18. yüzyıldan beri tüm Plomari köylerinin limanı olarak kullanılması, coğrafi konumu deniz yoluyla ticaretin yapılmasını kolaylaştırdığından, büyük ölçüde Tanzimat döneminin yeni sosyo-ekonomik koşullarına hizmet etmiştir. Bununla birlikte, Plomarililerin nehre kitlesel olarak taşınmasının nedeni, 1841, 1842 ve 1843 yangınları, özellikle de sonuncusunun, "Plomari Köyü"nü (Megalochori olarak anılır) neredeyse tümü ile yok etmesidir. Bu yüzden, 1843, geleneksel olarak yeni Plomari'nin kuruluş yılı olarak kabul edilir. Yeni Plomari (Nehir), denizle olan temasının sunduğu olanaklardan, Tanzimat döneminin yeni sosyo-ekonomik koşullarından ve ticaret yollarının artması nedeniyle 1849'da, köyün yangınla yok edilmesinden yalnızca altı yıl sonra, Plomarililerin Potamos'a (nehir deltası çevresi) toplu olarak taşınması Stavrakis Anagnostis'e göre, Midilli'den sonra adanın en büyük ve en kalabalık ikinci kentini oluşturmuştur. Adanın ikinci ticaret ve sanayi merkezi olan Yeni Plomari'nin hızlı nüfus artışı daha sonraki yıllarda da sürmüştür. Ioannis Athanasiadis'in 1867'de İstanbul gazetesi "Doğu Yıldızı"ndaki bir yazışmasına göre, kentin nüfusu 9.000 kişiye, 1881 yılından başlayarak George Archontopoulos tarafından kaydedilen 1.200 aile, 1908'de 2.100'e yükselmiştir (Αναγνώστου, 2004, s. 522-535).

Şekil 1. 1905 Tarihli Haritada Plomari Kazasını Oluşturan Köyler (Μπεκιάρης, 2014)

Şekil 1'de bugünkü Plomari yerleşiminin Plomari Kazası'nın bir köyü olan Potamos yerleşimi olduğu görülmektedir. Yerleşim 1950 yılına kadar zeytinyağı ve sabun ihracatı konusunda gelişmiş, İkinci Dünya Savaşı sonrası sabun ihracatı gerilemiş, 1970'den başlayarak özel üretim yapan fabrikalar kapanarak kooperatifleşme yoluna gidilmiştir. Plomari ticari işlevini yitirince yurt dışına çok sayıda göç vermiştir. Günümüzde konutların çoğu yazlık olarak kullanılmaktadır.

1.Ammoueli, 2.Prastio, 3.Aghios Nikolaos, 4. İssa Messa, 5.Raydeli,6.Tarsanas,7.Agia Paraskevi,8. Kıyı bandı

Şekil 2. Plomari'de Mahallelerin Oluşum Sırası

(Polion, 2014'ten yararlanılarak hazırlanmıştır)

Kent iki tepe arasında bulunan Sedountas nehrinin çevresinde şekillenmiştir. Nehrin kışın aktif olduğu, yazın ise kuruduğu görülmektedir. Plomari'nin gelişimine bakıldığında, ilk olarak Ammoudeli denen bölgede 1843 yılından önce yerleşim olduğu, Prastio denen bölgede balıkçıların ikamet ettiği küçük yapıların bulunduğu, Agios Nikolaos mahallesinin 1843 yılında Megalohori'den gelenler tarafından kurulmaya başlanarak 1847 yılında inşa edilen kilise çevresinde gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

Kentin ızgara planlı olarak geliştiği nehrin doğu tarafındaki Tarsanas, tersanelerin bulunduğu bölgedir. Agia Paraskevi Mahallesi de, 19. yüzyıl sonunda yapılan kilisesi ile kentin en doğusunda yer almaktadır. Kıyı bandı eskiden kıyıda bulunan imalathanelerin yıkılması sonrasında doldurularak oluşmuştur.

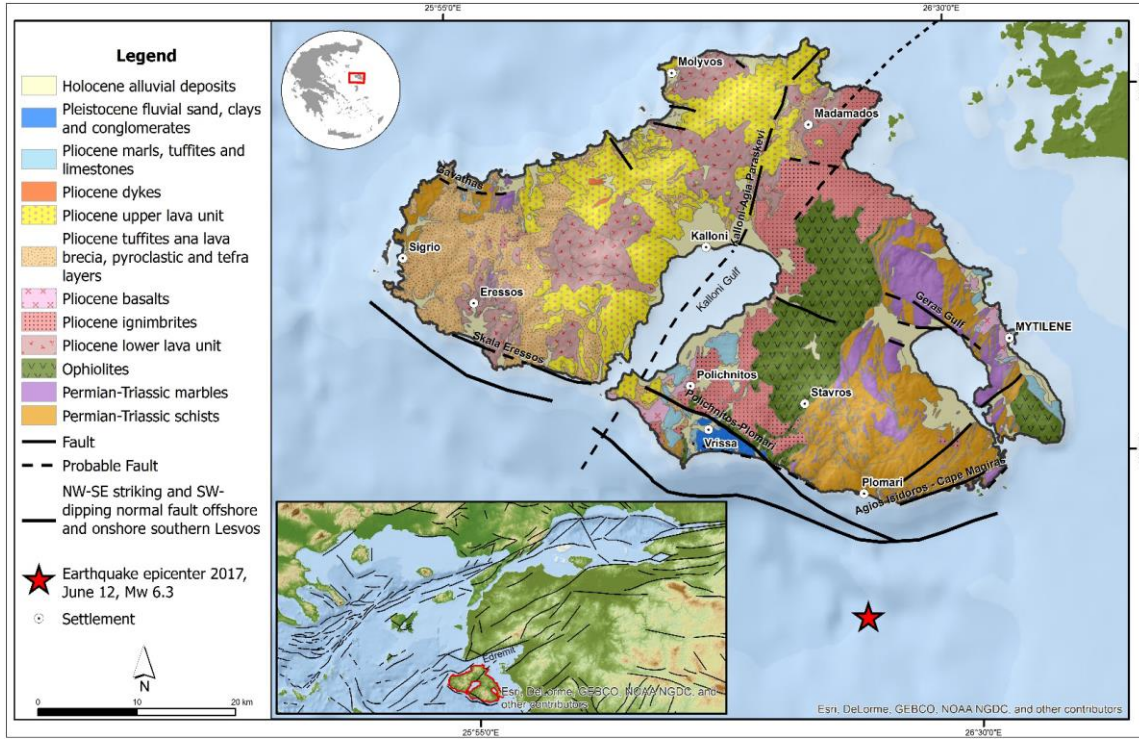
4.2. Plomari Karakteristiklerinin Mimari Biçimlenişe Yansıması

4.2.1. Jeolojik Yapı

Plomari kenti yüksek iki tepe arasında yer alan Setundas deresi boyunca devam eden dar bir alanda gelişim göstermiştir. Kentin kayalık alan üzerinde inşa edildiği görülmektedir. Permiyen-Triyas şistlerinden oluşan tepeler arasındaki yerleşim deprem bölgesinde yer almaktadır. 2017 yılında Midilli Adası'nın güneyinde meydana gelen depremde az sayıda yıkım olmasının yanı sıra çok binada hasar meydana gelmiştir. Aynı depremde Plomari'ye çok yakın olan Vrisa yerleşiminin tamamen yıkıldığı ve kentin terk edildiği görülmüştür. 1845, 1867, 1953 ve 1981 yıllarında Midilli Adası'nda oluşan depremlerde yerleşimin çok zarar görmemesi zeminin sağlam olduğunu göstermektedir.

Yapıların zemininde yer alan yeşil volkanik taşın yapıların beden duvarında küçük ebatlarda kullanıldığı görülmektedir. Taşın yapısının büyük bloklar halinde kullanıma uygun olmadığı algılanmaktadır. 24 Kasım 2018'de bölgede büyük bir kaya düşmesi meydana gelmiştir. Depremler sırasındaki hareket nedeniyle katmanlı yapıya sahip kayacın parçalandığı anlaşılmaktadır.

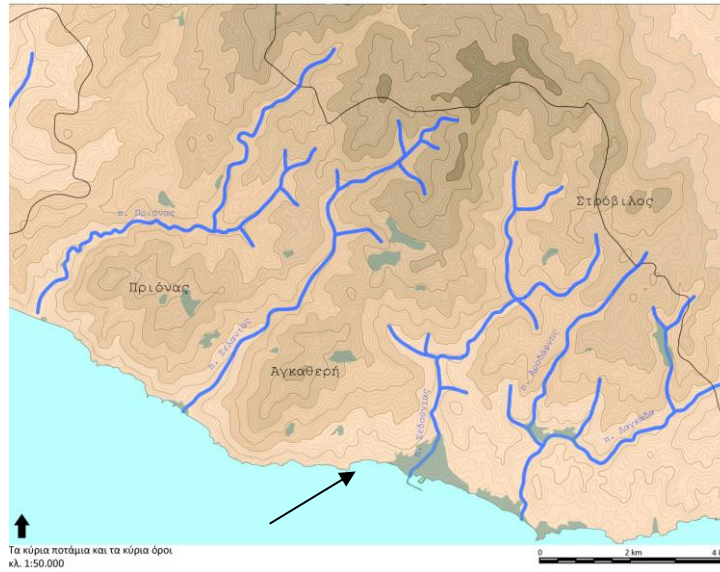
Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

Şekil 3. Midilli Adası Jeolojik Haritası (Antoniou vd., 2017).

4.2.2. Arazi Kullanımı

ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

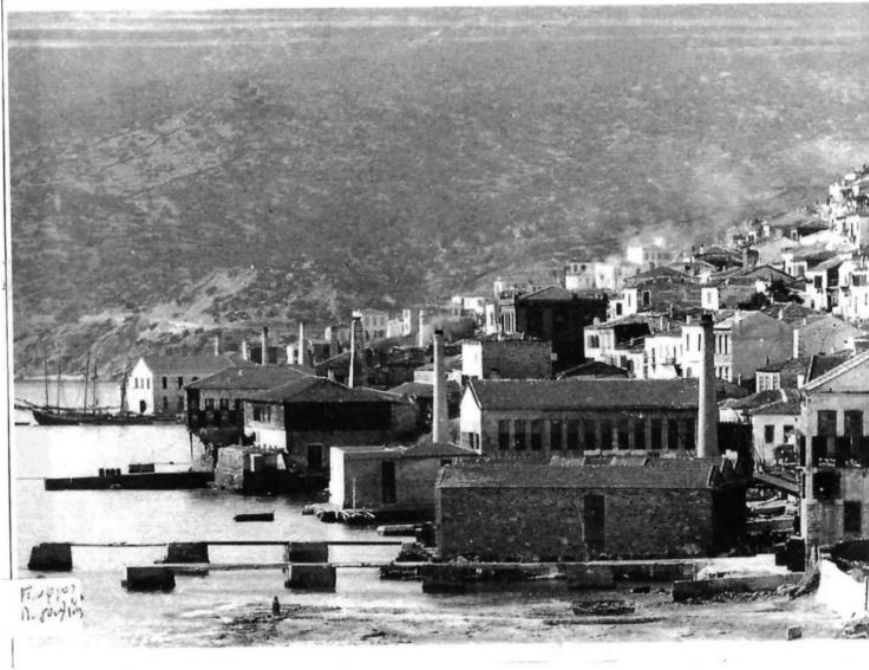
Şekil 4. Plomari Kentinin ve Çevresinin Topografik Yapısı ve Akarsuları (Σιδεράς, 2014)

Şekil 6'da görüldüğü gibi Plomari deniz kenarında yer alan bir liman kentidir. Kentin kuzeyindeki araziler sezonluk akarsular ile beslenen dağlar arasındaki zeytinlikler ve meşe ağaçlarıyla doludur. Plomari kenti de, bu arazilerden elde edilen zeytin ve meşe palamodu ürünlerinin deniz yoluyla ticaretini sağlamak amacıyla gelişmiştir. Kentin çevresindeki köylerde yaşayanların arazilerdeki ürünleri topladığı ve bakımları ile ilgilendiği, Plomari'de de bu ürünlerin işlendiği ve deniz yoluyla ticari bağlantısı olan limanlara gönderildiği anlaşılmaktadır. Kentin 1850'li yıllarda Agios Nikolaos Kilisesi çevresinde gelişmeye başladığı kaynaklarda belirtilmektedir (Polion, 2014). Kent daha sonraları ticari gelişimin etkisi ile Setundas nehri boyunca ve ardından

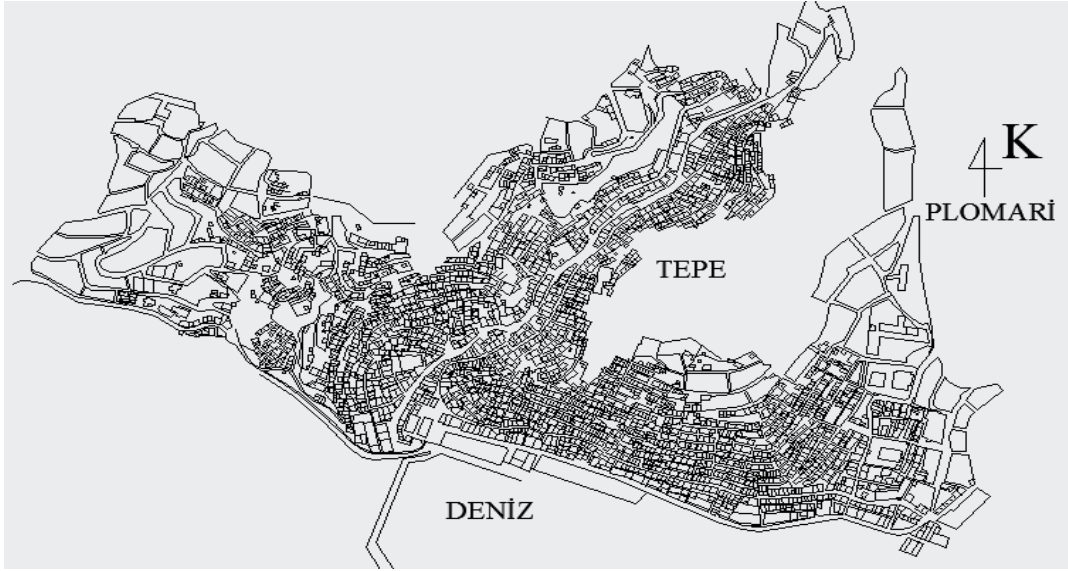
kıyı bölgesinde gelişim göstermiştir. Kıyı bölgesinde eskiden yer alan ticari yapılar Şekil 8’de görölmektedir. Ticari kullanım konutların zemin katlarında da yer almaktadır.

Şekil 5. Plomari’de Nehir Boyu Yapılaşmalar

Şekil 6. Plomari Kıyı Bölgesinin Geçmişteki Görünümü (Polion, 2014)

Şekil 7. Plomari Kent Planı (Polion, 2014'ten faydalanılarak çizilmiştir)

Plomari kent planına bakıldığında, ilk yerleşim bölgesi Agios Nikolaos Kilisesi çevresindedir. Bu bölgedeki konut dokusu 19. yüzyılın ikinci yarısına ait örnekler barındırmaktadır. Kuzeye doğru kentin ana yol aksını oluşturan Setundas nehri boyunca, nehrin iki tarafındaki konut dokusu aynı döneme aittir. Kentin doğu kısmında kıyıda tepeye doğru yükselen eğimli arazide de aynı dönemde inşa edilen geleneksel konutlara az sayıda da olsa rastlanmaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısına ait imalathanelerin kıyı boyunca inşa edildiği eski tarihli fotoğraflarda görülmektedir. Yol dokusunun ilk yerleşim bölgesinde daha organik, kentin doğusunda ise gridal düzende olduğu algılanmaktadır.

4.2.3. Parsel Kullanımı

Şekil 8. Plomari İlk Yerleşim Bölgesindeki Sokak Dokusu ve Yapı Adalarının Görünümü (Kişisel Arşiv)

Topoğrafyanın düz olduğu çarşı bölgesi ve kilise çevresinde organik sokak ve yapı adaları görülmektedir. Bu bölgedeki yapı adaları diğer bölgelere göre daha büyüktür. Eğimin daha fazla olduğu bölgelerde yapı adaları çok daha küçük ve eğime paralel dar uzun şekildedir. Adaların içindeki yapılar genellikle bahçesizdir, bazı parsellerde ön bahçeli veya yan bahçeli yapılaşma görülmektedir. Büyük yapı adalarında çıkmaz sokaklara rastlanmaktadır. Yerleşimdeki parsel kullanımına bakıldığında, konut yapıları genellikle parselin tamamına oturmaktadır. Bazı örneklerde iki ayrı kottaki sokaktan da eve giriş olduğu saptanmıştır. Yapı adalarının ortasında yer alan yeşil alanlar yapı adasını çevreleyen konutların ortak bahçesi olarak kullanılmaktadır.

4.2.4. Yerel Malzeme Kullanımı ve Yapım Sistemi

Plomari'de 19. yuzyılın ikinci yarısından beri inşa edilmiş geleneksel konutlarda yerel malzeme kullanımının yoğun olduğu görülmektedir. Konut yapılarında kullanılan ana malzemeler taş ve ahşaptır. Yapıların beden duvarlarında yerleşimin zemininde bulunan yeşil tf ve gri mermer kullanılmıştır. Bağdadi duvarlarda, çatı yapımında, ahşap döşeme ve tavanlarda, pencere, kapı imalatlarında kullanılan malzemeler yerleşimin yakınlarındaki ormanlardan sağlanmıştır.

Geleneksel yapıların inşasında, yerleşimin zemininde yer alan yeşil renkli taşların kullanıldığı birçok örnekte görülmektedir.

şekil 9. Zemindeki Yerel Taşın Duvarlarda Kullanımı (Kişisel Arşiv)

Plomari'de eski bir yapının zemininde bulunan yeşil kayaçların duvarda da kullanıldığı algılanmaktadır.

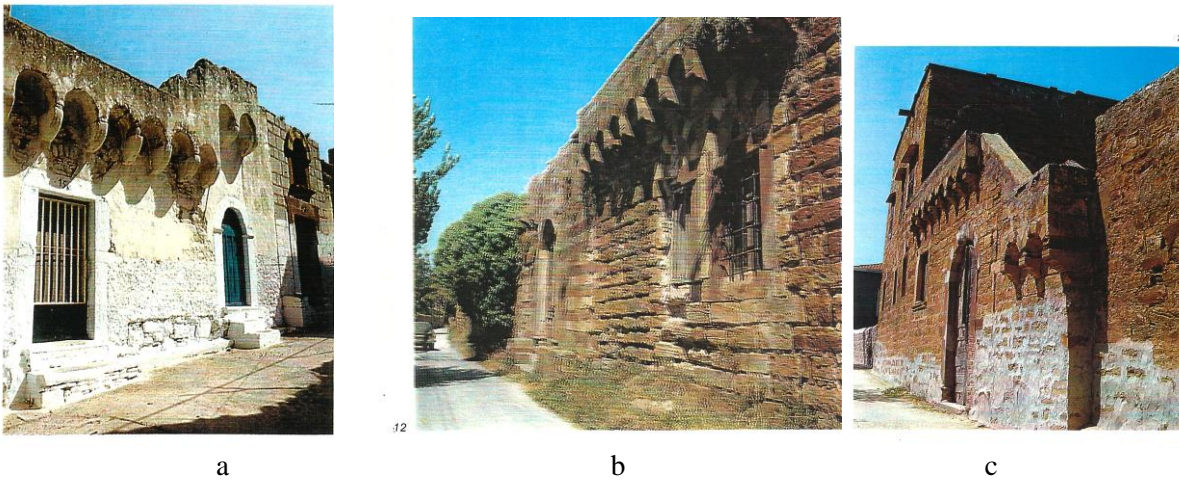
şekil 10. Beden Duvarında Yeşil Renkli Taşın Grldğu Bir Yapı (Kişisel Arşiv)

Plomari kentinde 19. ve 20. yuzyıl başlarında inşa edilmiş olan neredeyse tüm yapıların beden duvarlarında zeminde yer alan yeşil renkli taşın diğer taşlarla karma olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Hasar alan yapıların onarımında tuğla ve başka malzemeler ile tamamlamalar yapılmıştır.

19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak yapılan konutlar, genellikle iki veya üç katlı olup, zemin ve birinci katları yöresel taş kullanılarak yapılmıştır. Üç katlılardan en eskiye tarihlenenlerin en üst katlarının bağdadi sistemde olduğu algılanmaktadır. 19. yüzyıl sonuna doğru ve 20. yüzyıl başlarında inşa edilen yapıların üçüncü katlarının beden duvarlarının da taş olduğu görülmektedir. 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen en eski yapıım sisteminde her katta ara duvarların bağdadi olduğu, ileriki dönemlerde zemin katta tuğla duvar kullanımına başlandığı düşünülmektedir. İncelenen konutların yapıım sistemlerine bakıldığında, beden duvarları üzerine sabitlenen ana ahşap kirişlemeler üzerine ara kirişlemelerin sabitlendiği, kaplama tahtaları ile kat döşemelerinin ve tavanların oluşturulduğu görülmektedir. Taş duvarların arasında ahşap elemanlar kullanılarak deprem yükünün azaltılmaya çalışıldığı, bina köşelerindeki kılıçlamalar aracılığı ile bina ahşap konstrüksiyon elemanlarının kilitlenerek yapının herhangi bir sarsıntıda ayakta kalması sağlanmaktadır. Ara bağdadi duvarlar ve döşemeler her katta ayrı ayrı taşınacak ve dış beden duvarlarına belli noktalarda ana taşıyıcı hezenler aracılığıyla yük aktaracak şekilde yapılmıştır. Bağdadi duvar ve döşeme sistemi herhangi bir yıkım sırasında kendi içinde boşluk yaratacak ve can kaybını azaltacak şekilde düşünülmüştür. İşlevsel olarak en kullanışlı çözümlerin düşünüldüğü merdivenler ve sabit mobilyalarda da ahşap malzeme kullanılmıştır.

Plomari'de ilk dönemde inşa edilen konutlarda G. Giannoulelli (1942) nin; "1. veya 2. katın çıkıntılarının ahşap destekler yerine taş kemerlerle inşası (W. Makedonya terminolojisinde distekia). Bunu başarmak için, asma duvarının, çıkıntının (bugün diyeceğimiz gibi erkerin) dayandığı, kemerlerle birleştirilmiş tek parça veya kompozit taş sütunlar inşa ederler" diyerek belirttiği gibi kemerli çıkmalı inşa sistemi tespit edilmiştir. Semer tonozlu evlerin Midilli Adası'nda başka bir yerleşimde görülmediğini belirten yazar "Kiklad Adaları'ndan birçok adalının Yunan vatandaşlığını koruyarak Plomari'ye gelip yerleştiği bilinmektedir" diyerek; Kiklad Adaları'ndan gelen göçmenler aracılığı ile Plomari'ye bu sistemin getirildiğinden söz etmiştir. Bu da Rapoport'un (2004) "Konut kimlik ifadesi olarak görülür, etnik köken de konutların düzenlenmesinde etkili olmaktadır" diyerek belirttiği gibi yapıım sisteminde kültürün önemini göstermektedir. İlerleyen dönem yapılarında sistemin kullanımının azaldığı, Ada genelinde ve bölgede yaygınlaşan neoklasik inşa sisteminin sürdüğü görülmektedir.

Semer tonoz kullanımı, yapılan alan çalışmaları sırasında, kaynaklarda da belirtildiği gibi Midilli Adası'nın diğer yerleşimlerinde görülmemiştir. Ege Adalar mimarisi bağlamında Sakız Adası'nda (Şekil 11) bu bağlamda örneklerin olduğu literatüre de yansımıştır. Avrupa'da konut mimarisinde söz konusu mimari ögenin kullanımı konusunda da Dünya Miras kenti olan, Çekya'nın Cesky Krumlov yerleşimi belirtilebilir (Şekil 12).

Şekil 11. Sakız Adası'nda Yapı Cephesinde Semer Tonoz Kullanımına İlişkin Örnekler (Bouras, 1983, s. 158, 175).

Şekil 11'deki ilk örnek (a) Sakız adasında Mesta'dan bir kilise, diğerleri ise konut olup (c) Kambos'ta yer alan Mavrokordatos Evi'dir. Şekil 12'deki örnekler Cesky Krumlov yerleşimindedir.

Şekil 12. Cesky Krumlov Kentinde Semer Tonoz Kullanımı Görülen Yapılar (Gather Moments, 2023)

4.2.5. Midilli Adası ve Plomari Kentinde Görülen Konut Tipleri

Araştırmacılar, Midilli Adası'nda farklı mahallelerin birbirinden ayrılmadığını, yalnızca Plomari ve Mytilene kentlerinin ayrıcalıklı olduğunu vurgular. Plomari, kendisine özgü ayırıcı nitelikleri olması yanı sıra gemici mahallesi olarak da ayrışır. Nehir boyunca ve Çarşı Caddesi boyunca gelişmiştir. Mytilene ise, cam balkonlu geniş burjuva evleri ile dikkat çeker. Plomari, adada Mytilene'den sonra ikinci önemli kenttir (Vostani-Koumbas, 1983; Taxis, 1909'dan aktaran Vostani-Koumbas, 1983).

Midilli Adası'nda görülen ev tipleri, çiftlik evleri, köy evleri, kule evler, kasaba evleri ve konaklardır. *Çiftlik evleri*, köy dışında konumlanan ve yazın ürün hasatı sırasında kullanılan konutlardır. Çok basit, taş, uzun dikdörtgen formlu, düz çatılıdır. *Köy evleri* genellikle iki katlı olup, bahçede müstemilat mekânları ile çevrilidir. Alt kat depolama ve servis mekanlarını içerirken, üst kat yaşam katı niteliğindedir. En basit örnekleri tek mekânlıdır ve düz damlıdır. Tek mekânlı örnekler de kot farkı ile işlevsel bağlamda ayrılmıştır. *Kule evler*, yaklaşık kare planlı ve çok katlıdır. Türk ve Rum zengin burjuvaların ikinci konutları olup, zeytin hasatını denetleme ya da yazı geçirme amaçlıdır. Zemin kat depo, orta kat günlük gereksinimler için, üst kat yatak odaları ve kabul odası olarak kullanılır. *Kasaba evleri* ise, yarım bodrum katlı, dış merdivenli, cephe ortasında çıkmanın konumlandığı yapılar olup, kule evin kente uyarlanmış şeklidir. *Konaklar*, Midilli ve Molyvos kentlerinde yer alan, mimari bağlamda Doğu etkisinde olan, en zengin ve en güçlü Türklerin yaşadığı, yaşam katlarının en üstte konumlandığı simetrik yapılarıdır (Vostani-Koumbas, 1983; Akyüz Levi, 1999).

Söz konusu konut tipleri irdelendiğinde, kırsal veya kentsel alanda konumlanma, yapı büyüklüğü, ekonomik uğraş ve olanaklar gibi unsurların, tiplerin şekillenmesinde etkili olduğu belirtilebilir. Bununla birlikte gelişim ve birbirinden etkilenme de olduğu ifade edilebilir. Adanın Plomari yerleşimindeki örnekler bakıldığında da, bu tiplerle ilintili bir gelişim görülmekle birlikte yapım sistemi, Ada genelinden farklı bir yerel taşın kullanımı ve sonraki süreçte neoklasik etkilerin cephe mimarisine yansımaları dikkat çekmektedir.

Plomari'de yerleşimin deniz kıyısına taşınmaya başladığı dönemdeki ilk konut dokusunun Agios Nikolaos Kilisesi çevresinde oluşmaya başladığı belirtilmiş olup bölgede yapılan alan çalışmaları ve kaynaklar ışığında en eski konut yapılarının kule evlerin devamı niteliğinde olduğu görülmektedir. Plomari ilk dönem evlerinin kule eve eklenen kemerli kapalı çıkımlar ile zenginleştirilerek oluştuğu anlaşılmaktadır (Giannoulelli, 1942).

Yerinde yapılan incelemelerde ve kaynaklar ışığında elde edilen verilere bakıldığında Plomari konutlarının gelişimi şu şekilde aktarılabilir:

1. Yerleşimin ticari açıdan zenginleşmediği dönemde tek katlı damlar,
2. 1820-1860 sürecinde yerleşimin gelişmeye başladığı dönemde kule evler,
3. 1861-1890 tarihleri arasında semer tonozlu kule evler ve çıkmasız düz cepheli evler,
4. 1891-1920 tarihleri arasında neoklasik büyük evler.

Yerleşimin ticari açıdan zenginleşmediği dönemde tek katlı damlar

G. Giannoulelli (1942), "*Çok eski günlerde, Plomari bölgesindeki yerleşimlerin başlangıcından neredeyse 18. yüzyılın sonuna kadar, çoğu ev fakirlere aitti. Varlıklı olanlara ait olan evler tek katlı, alçak tavanlı, üzeri toprakla örtülü yatay çatılı evlerdi*" diyerek ilk konut yapılarını tanımlamıştır.

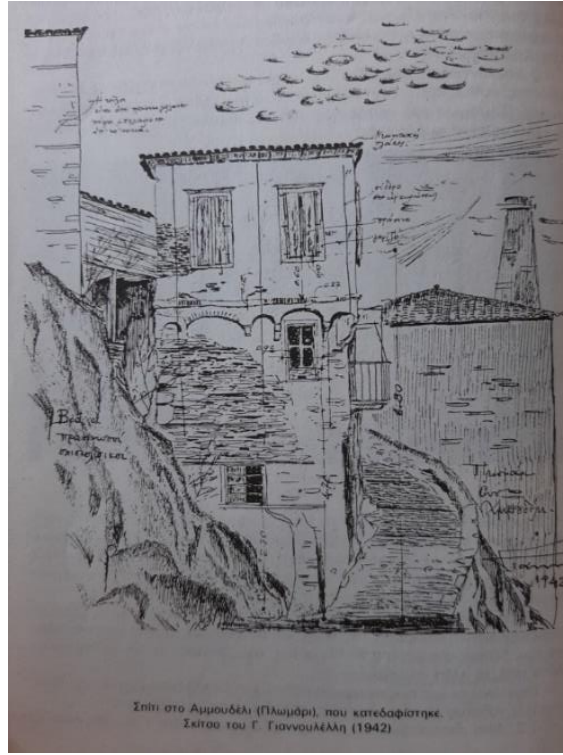
1820-1860 sürecinde yerleşimin gelişmeye başladığı dönemde yapılan kule evler

Bu süreçte Midilli Adası genelinde ve Batı Ege kasabalarında Bizans kulesine çok benzer, aynı yapım tekniği uygulanan konut yapıları görülmektedir. Kulelerden esinlenerek inşa edilmiş bazı konut yapılarının en üst katı bağdadi kapalı çıkmalı iken bazıları çıkmasızdır. Plomari'deki kule evlerden az sayıda örnek günümüze ulaşabilmiştir. 1840 yılı sonrası kule evlerin Plomari'deki gelişimi diğer yerleşimlerden farklı olarak Kiklad Adaları'ndan gelen yerleşimcilerin kültürel etkileşimi buraya taşıyarak kapalı çıkmaların semer tonozlu inşa edilmesi sonucunu doğurmuştur. Midilli Adası genelinde semer tonozlu yapıya rastlanmamıştır. Bu da kültürel etkileşimin mimari üzerindeki öneminin kavranması açısından önemlidir. Akdeniz Mimarisinin karakteristiklerinden olan bu ögenin söz konusu coğrafyadaki başka yerleşimlerde görüldüğü belirtilebilir.

Şekil 13. Yerleşimin En Eski Tarihli Konut Yapısı (Kişisel Arşiv)

Şekil 13'te görüldüğü gibi yerleşimdeki en eski tarihli yapı kule ev görünümündedir. Yalın bir yapım sistemine sahip olan yapı Agios Nikolaos Kilisesi'nin yakınında deniz seviyesinden yüksek kayalık zemin üzerine inşa edilmiştir. Kule evlerin genel özelliği olan kare veya dikdörtgen forma sahip şekilde planlanmıştır. Zemin kat duvarlarında açıklık bulunmamaktadır. Yapının zemin katının bir cephesi kayalara bitişiktir. Yapının üst katı bağdadi çıkmalı olarak inşa edilmiştir. Üst katta dış cephenin sıvanmamış olması yapının ilk yapım dönemine tarihlendiğinin kanıtıdır. Bu döneme ait ayakta kalan tek yapı görseldekidir.

Şekil 14. Plomari'de eskiden var olan kule ev örneği (Giannoulelli, 1942)

1861-1890 tarihleri arasında yapılan semer tonozlu kule evler

Bu evler, kule evlerin Kiklad Adaları'ndan gelen göçmenler aracılığı ile gelişim görmesi sonucu oluşmuş evlerdir. Konutların planları topografik duruma ve gereksinimlere göre şekillenmiştir. Konutların iç tasarımlarında kullanımı kolaylaştırıcı işlevsel çözümler (dolap detayları vs.) yapıldığı görülmektedir. Ticaret amaçlı gelişim gösteren bir yerleşim olması nedeniyle zemin katta ticari kullanım göze çarpmaktadır.

Şekil 15. Semer Tonoz Çıkmalı Ev Örneği (Kişisel Arşiv)

Şekil 16. Semer Tonoz Çıkmalı Evler (Kişisel Arşiv)

Şekil 17. Semer Tonoz Çıkmalı Ev (Kişisel Arşiv)

1861-1890 tarihleri arasında yapılan çıkmasız düz cepmeli evler

Şekil 18. ıkmasız Düz Cepmeli Ev (Kişisel Arşiv)

Şekil 19. ıkmasız Düz Cepmeli Ev (Kişisel Arşiv)

1891-1920 tarihleri arasında yapılan neoklasik büyük evler

Şekil 20. Neoklasizm Etkisinde İnşa Edilmiş Büyük Konut (Kişisel Arşiv)

Şekil 21. Neoklasizm Etkisinde İnşa Edilmiş Büyük Konut (Kişisel Arşiv)

SONUÇ

Plomari kentindeki söz konusu dönemlere ait 11 konut yapısı detaylı olarak incelenmiş; plan krokileri çıkarılmıştır. İncelenen yapılarda yapım sisteminin geleneksel olduğu, yapılar inşa edilirken en yakında bulunan yerel malzemelerin kullanıldığı, planların, insanların yaşam şekli, gereksinimleri ve topografik yapıya göre belirlendiği, cephe özelliklerinin de dönemin yasalarına, yapıları inşa eden ve ettiren kişilerin etnik kökenine ve kültürel etkileşimlerine göre şekillendiği anlaşılmaktadır.

Plomari'deki 19. yüzyıla ait konut yapılarındaki genel özelliğin zemin katlardaki ticari meknların yüksekliklerinin fazla olması ve bu meknın yzeyssel olarak daha fazla kullanılabilmesi için yükseklikten faydalanarak asma ahşap katlar inşa edilmesi olduğu söylenebilir. Düz arazide inşa edilen konutlarda zemin katın yüksekliği daha net algılanabilmekte, eğimli arazide yer alan konutlarda ise arazi eğiminden faydalanarak n cepheden kolay algılanamayan, yapının diğer cephelerine bakıldığında görülen, ticari meknların yüksekliğinin Ayvalık ve Mytilini kentindeki konutlara oranla daha yüksek inşa edildiği saptanmıştır. Bunun nedeni de ticari uğraşın diğer yerleşimlere göre daha fazla olması ve daha fazla ticari depolama veya işlik alanına gereksinim duyulması olarak yorumlanabilir.

Yapılar genellikle kayalık zemine oturtulmuş, dış beden duvarlarında yerel zemin taşı kullanılmıştır. Beden duvarları üzerine sırası ile ana ahşap kirişlemeler, ara ahşap kirişlemeler ve bunların üzerine çakılan kaplama tahtaları yerleştirilerek döşemeler oluşturulmuştur. Ara duvarlarda genellikle ahşap bağdadi yapım tekniği kullanılmıştır. Dış beden duvarlarında da ahşap hatıl ve atkılar göze çarpmaktadır. Beden duvarının çatı altı seviyesinde ahşap kirişlemeler köşelerde kılılamalar ile birbirine bağlanmıştır. Bu yapım sisteminin kullanılma nedeninin depreme karşı dayanıklı ve herhangi bir yıkımda korunaklı alanlar oluşturma çabası olduğu düşünülmektedir. Bilindiği gibi Ege deprem bölgesi olduğundan çevredeki çoğu yerleşimde aynı sistemde yapılaşmalar olduğu saptanmıştır.

Yerleşimlerde geleneksel yapım tekniklerinin zamanın malzemeleri ve kültürel etkileşimler ile bağdaştırılarak küçük değişiklikler ile kullanıldığı görülmektedir. Yapıların plan şemaları gereksinime, topoğrafik yapıya ve mal sahibinin ekonomik durumuna göre şekillenmiştir. Üretici kesime ait evlerin daha küçük ebatlı, fonksiyonel üzümlerin kullanıldığı ve yalın cepheli yapılar olduğu görülmektedir. Fabrika ve imalathane sahiplerinin evlerinin daha büyük boyutlu, cephe süslemelerinin daha fazla ve Avrupalı cephe ögeleri içerecek tarzda şekillendiği göze çarpmaktadır.

Kentin ticari önemini kaybetmesi sonucu yurt dışına gler olmuş, kentin geçim kaynağı yaz turizmine dnşmştir. Yapıların çoğu aileden kalma mülklere olduğundan uzun zaman yalnızca yazlık, ikincil konut olarak kullanılmış; bu nedenle bakımları yapılmamıştır. Kıyı bölgesinde yer alan imalathane ve fabrika yapılarının kullanılmaması nedeniyle yıkılıp yok olduğu görülmektedir. 2017 depreminde çok sayıda binanın hasar alması sonucu mülk sahipleri evlerini satışa çıkarılmıştır. Kentte evlerin neredeyse yarısının satılık olduğu görülmektedir. El değiştiren yapıların onarımlarında betonarme kullanımı göze çarpmaktadır. Dış cephede de demirli beton ile güçlendirme yapılırken cephe süslemelerinin kaybolduğu yalnızca cephe açıklıklarının eski durumunda bırakıldığı, bazı yapılarda dış cephe süslemeleri korunmaya çalışılsa da plan şemalarının yeni kullanıma göre yeniden tasarlandığı saptanmıştır. Devlet tarafından kentin tamamıyla koruma altına alınmamış olması nedeniyle bu tarz onarımlara izin verildiği anlaşılmaktadır. Midilli Adası'ndaki çoğu yerleşimde bu tarz imalatların yapılması nedeniyle az sayıda yerleşim özgün durumunu yansıtabilmektedir. Plomari kenti de, 19. yüzyıla ait korunması

gerekli kültür varlığı niteliğindeki konutları ile koruma altına alınmaz ise, çok yakın zamanda kültürel ve tarihi kimliğini kaybetmesi olasıdır.

Tunca, D, U. ve Akyüz Levi, E. (2021) makalesinde de belirtildiği gibi “*Geleneksel dokuların korunmasında fiziksel sürdürülebilirlik yanı sıra yaşamsal sürdürülebilirliği de sağlamak, bir başka ifade ile yerleşimi sosyal çevresi, insanı ile birlikte korumak önem taşımaktadır*”.

Belli bir döneme ait kültürel, ticari ve insanların nasıl yaşadığına ilişkin bilgileri almamızı sağlayan eski konut dokularının korunmasına anıt yapılar kadar önem verilmemesi üzücüdür. Güncel gereksinimler de göz önüne alınarak yapılacak onarımlarda eski cephe özelliklerinin, plan şemalarının, yapım sistemlerinin bozulmadan gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Aksi taktirde yüzyıllar boyunca sürdürülebilir şekilde günümüze ulaşan geleneksel yapım teknikleri ve yaşam şekli konusunda hiçbir iz kalmayacaktır. Nasıl ki inşa edildikleri dönemde belirli standartlar göz önüne alınarak yapılaşmalar oldu ise, günümüzde de kent ve sokak silüetlerini bozmamak adına yeni yapılaşmalarda en azından gabari ve cephe açıklıkları konusunda o döneme uygun kuralların sürdürülmesi gereklidir. Bu yapılmazsa, yeni yapılaşmalar eski kent dokusunun tarihi kimliğini zedeleyecek ve giderek ortadan kalkmasına neden olacaktır. Kaçak onarımların önüne geçilebilmesi için belediyeler içinde onarım ve yeni yapılaşmalarda sürekli kontrolü sağlayabilecek birimlerin kurulması önemlidir. Ayrıca gelecek nesile okul programına alınacak dersler ile yaşadıkları kentin tarihi gelişimini öğretecek, gençlere ve yerli halka tarihi dokuyu sevdirecek etkinlikler ile kentsel tarihi dokunun korunması sağlanabilir. Eski konut yapılarının özgünlüğü korunarak onarımlarının yapılmasında ve ticari kullanımına yönelik işleri cazip duruma getirecek kanunlar ile yapı sahiplerinin yaşamının kolaylaştırılması kent dokularının korunmasında olumlu olacaktır. Kentlerdeki konut dokularının detaylı incelenerek, yapım sistemlerinin anlaşılması, yerel üniversitelerce açılacak dersler ile yapım işlerinde çalışabilecek usta yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Yapım ve onarım işlerinde çalışacak kalifiye elemanların artması gerekliliği hem yerel halka iş olanağı yaratacak hem de kentin korunmasına katkı sağlayacaktır.

Kültürel mirasın turizm amaçlı kullanılması hem bu yapıların tanıtılması ve korunması hem de yerleşime gelir sağlaması açısından önemlidir. Bu şekilde yapılar gelecek nesillere aktarılacaktır (Süer, 2021).

Restorasyon sırasında geleneksel yapım tekniklerine sadık kalınması ve plan şemalarının olabildiğince korunması kentin kimliğinin sürekliliği açısından önemlidir. Alan araştırmaları sırasında ev pansiyonculuğunun tarihi dokuda yaygın olmadığı görülmüştür. Kentin kültür turizmi ve yapıların yaşatılması açısından tarihi dokuda ev pansiyonculuğuna yönelik teşvikler ile alanın korunmasının olanaklı olabileceği düşünülmekte ve önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akyüz Levi, E. (1999). The Comparative Evaluation of Western Anatolian Housing Architecture with The Examples on Aegean Islands. N. Akin, A. Batur, S. Batur (Ed.) *7 Centuries of Ottoman Architecture “A Supra – National Heritage”* içinde (297-305). YEM.

Αναγνώστου, Ε. (2004). *Η οικιστική εξέλιξη της Λέσβου (1462-1912): η μετάβαση από την γροτική συγκρότηση του χώρου στην αστική διάρθρωσή του* [Doctora tezi]. ανεπιστήμιο Αιγαίου. Σχολή Κοινωνικών Επιστημών. Τμήμα Γεωγραφίας). didaktorika.gr

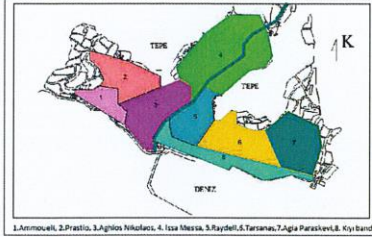

Antoniou, V., Andreadakis, E., Mavroulis, S., Spyrou, N. I., Skourtsos, E., Lekkas, E., ve Carydis, P. (2017). Post-earthquake rapid assessment using Unmanned Aircraft Systems (UAS) and GIS online applications: the case of Vrissa settlement after the 2017 June 12, Mw 6.3 Lesvos earthquake (North Aegean Sea, Greece). *PATA DAYS, 2017*, 8th. https://www.researchgate.net/figure/Geological-map-of-Lesvos-Island-Vrissa-is-located-in-the-hangingwall-of_fig2_351334860

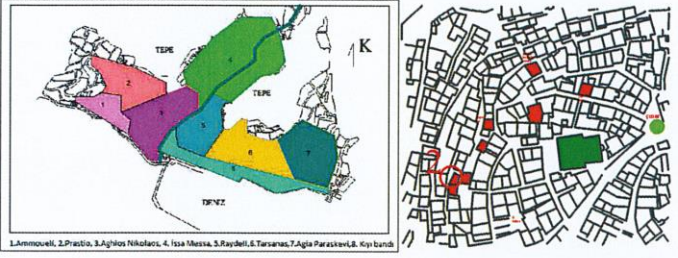
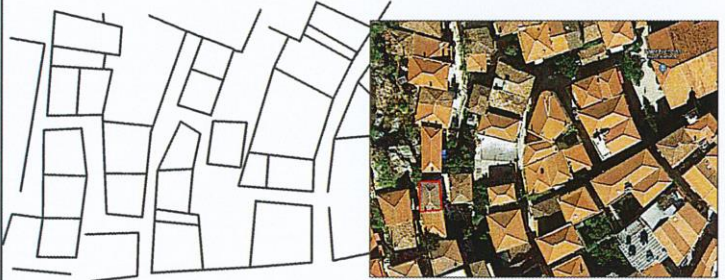
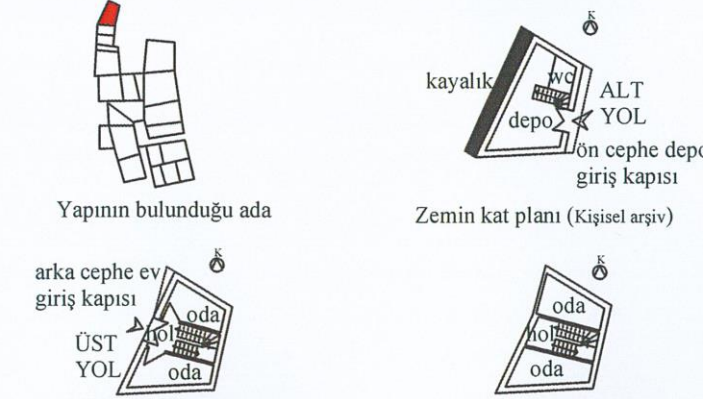
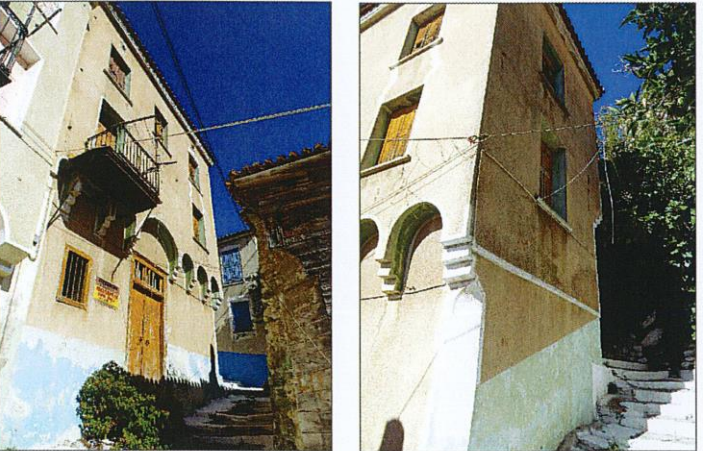
- Bouras, C. (1983). Chios. D. Phillipides (Ed.), *Greek Traditional Architecture C. I (Eastern Aegean, Sporades, Ionian Islands)* içinde (143-182). Melisa.
- Braudel, F. (2018). *Akdeniz: Tarih, Mekân, İnsanlar ve Miras*. Metis.
- Chaldeos, A. (2011). Plomari in the 17th century. Demographic and economic approach, *Aeolian Chronicles*, Volume XIII, Mytilene. <https://www.academia.edu/6929710/>
- Cultural Association of Plomari. (2022, Eylül 7) To Polion. www.polion.gr
- Cultural Association of Plomari "Polion" (2014). *Cultural and Environmental Promenade at Plomari*. <https://polion.gr/εκδόσεις/>
- Gather moments (12 Temmuz 2023) Mrazivý Víkend V Českém Krumlově (1 Mart 2018) <https://gathermoments.blogspot.com/2018/03/mrazivy-vikend-v-ceskem-krumlove.html>
- Gençer, C. İ. (2013). Geleneksel Akdeniz Mimarisinin Korunması İçin Bir Adım: RehabiMed. *Prof.Dr. Nur Akın'a Armağan Mimari ve Kentsel Koruma* içinde (367-375). YEM.
- Giannouellīs, G. N. (1942). *Μνήμη και παράδοση: Μελετήματα ιστορικά και λαογραφικά περιοχής Πλωμαρίου* Τόμος πρώτος, 94-107.
- Μπεκιάρης, Μ. (15 Aralık 2014). <https://www.lesvosnews.net/articles/news-categories/taxidi-sto-hthes/o-gyros-tis-lesboy-toy-1903-se-12-meres-apo-ton>
- Rapoport, A. (2004). *Kültür Mimarlık Tasarım*. Yapı Endüstri Merkezi.
- Σιδερός, Ε. Π. (2014). *Ανάδειξη δικτύου εγκαταλελειμμένων οικισμών στο Πλωμάρι Λέσβου* (Bachelor's thesis). <http://dx.doi.org/10.26240/heal.ntua.13977>.
- Süer, S. (2021). Kültürel mirasın turizm amaçlı kullanımı: Bergama ilçesi örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(3), 479-502. <https://doi.org/10.14230/johut1088>
- Şen, Ü. S. (2005). Sanat Eğitiminde Bilimsel Araştırma Yöntemlerinin Kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 343-360.
- Tunca, U. D. ve Akyüz Levi, E. (2021). Kırsal mirasın korunması ve yerel turizm: Foça Kozbeyli örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(3), 503-525. <https://doi.org/10.14230/johut1087>
- Vostani-Koumbas, E. (1983). Lesbos. D. Phillipides (Ed.), *Greek Traditional Architecture C. I (Eastern Aegean, Sporades, Ionian Islands)* içinde (59-98). Melisa.
- Zagorīsiou, M. G. ve Giannouellīs, G. N. (1995). *Paradosiakī architektonikī tīs Lesvou*. Techniko Epimelītīrio Elladas.

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

EKLER:

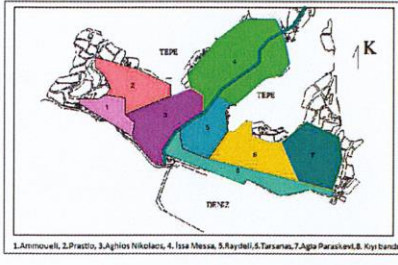
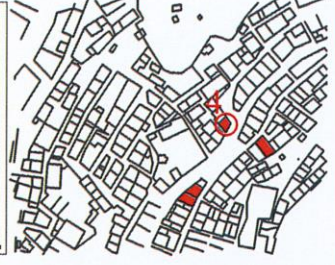
Ekte pdf formatında 11 adet Plomari konut yapısının föyü bulunmaktadır.

<p>Çalışma Alanı :3 Envanter No :1 Mahallenin eski adı : Agios Nikolaos Mahallenin güncel adı: Agios Nikolaos Adres : Yapım yılı : 1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :35 m²</p>	
<p>Plomari'de mahallelerin oluşum sırası</p>	<p>Yapının Mahalle içindeki konumu</p>
<p>Yapının Konumu: Arazi eğimine uyularak inşa edilmiş yapının ana girişine merdivenli sokaktan ulaşıldığı, ayrıca kotu daha düşük olan ara sokaktan da yapının zemininde yer alan depo veya ticari mekâna giriş olduğu görülmektedir.</p>	
<p>Plan özellikleri: Ana girişten hole geçildiğinde, doğuda bir oda ve karşısında üst kata erişimi sağlayan ahşap merdiven vardır. Merdivenden aşağıya inildiğinde ise zemin kattaki imalathane ve depoya ulaşılmaktadır. Yapının yaşam alanları ile ticari mekanları arasındaki ayrım merdivenin zemin kat hizasında bulunan kapı ile sağlanmıştır. Alt katın yüksekliği diğer katlardan daha fazla olup asma kat içermektedir. Ayrıca bu mekâna çıkmaz niteliğindeki ara sokaktan ayrı bir giriş bulunmaktadır. Ara kat ve üst katta küçük holden ulaşılan ikişer oda vardır.</p>	
<p>Cephe özellikleri: Yapı üç katlı inşa edilmiştir. Zemin kat ticaret, birinci ve ikinci katlar ise yaşam alanıdır. Çıkmasız inşa edilen yapının beden duvarlarında zeminde bulunan yerel taşlar kullanılmıştır. Yapı zemin katına çıkmaz sokaktan ahşap küçük bir kapı ile girilmektedir. Zemin katta başka cephe açıklığı bulunmamaktadır. Yapı yaşam alanlarına giriş cephesinden iki katlı görünmektedir. Giriş cephesinde üstü havalandırmalı ahşap kapı, birinci katta bir, ikinci katta iki pencere ve bir tepe penceresi bulunmaktadır. Merdivenli yola bakan yan cephede de birinci katta bir, ikinci katta üç ahşap kepenkli pencere görülmektedir. Çatı saçağı bordürlüdür. Cepheler yalındır.</p>	
<p>Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya</p>	<p>Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi</p>

<p>Çalışma Alanı :3 Envanter No :2 Mahallenin eski adı : Agios Nikolaos Mahallenin güncel adı: Agios Nikolaos Adres : Yapım yılı : 1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :32 m²</p>	 <p>Plomari'de mahallelerin oluşum sırası Yapının Mahalle içindeki konumu</p>
<p>Yapının Konumu: Arazinin topoğrafyasına uyularak inşa edilmiş yapının ana girişine merdivenli sokaktan ulaşıldığı, ayrıca alta konumlanmış sokaktan da yapının zemin katında yer alan depo veya ticari mekana girişin olduğu görülmektedir.</p>	 <p>Yerleşim planı Hava fotoğrafı(TKGM)</p>
<p>Plan özellikleri: Üç katlı yapının zemin katında ticaret mekanı, birinci ve ikinci katlarda ise yaşam alanı bulunmaktadır. Evin giriş kapısından ulaşılan küçük holün yanlarında odalar, karşısında ise katlar arasındaki bağlantıyı sağlayan merdiven yer almaktadır. Merdivenin birinci kat hizasında konumlanan kapı alt kattaki ticari mekan ile yaşam mekanlarını ayırır. Zemin kattaki ticari alanda ahşap asma katlar oluşturularak farklı depolama alanlarının yaratıldığı görülmektedir.</p>	 <p>Yapının bulunduğu ada Zemin kat planı (Kişisel arşiv)</p> <p>1. kat planı (Kişisel arşiv) 2. kat planı (Kişisel arşiv)</p>
<p>Cephe özellikleri: Semer tonozlu çıkmalı olarak inşa edilen yapının beden duvarlarında yerleşimin zemininde bulunan yerel taşlar kullanılmıştır. Yapının yaşam alanına girişi sağlayan küçük kapı arka cephede yer almaktadır. Yapı ön cepheden üç katlı arka cepheden iki katlı görülmektedir. Sokak merdiveni ile arka cephedeki yaşam alanının giriş kapısına ulaşılmaktadır. Ön cepheden depo ve imalathane olan zemin kata giriş kapısı ahşap çift kanatlı olup üstü havalandırmalıdır. Kapının batısında küçük bir pencere görülmektedir. Birinci ve ikinci kat semer tonozlu çıkmalıdır. Birinci katta açık çıkma yer almaktadır. Yapı cepheleri yalındır. Arka cephede bir tepe penceresi vardır.</p>	 <p>Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv) Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)</p>
<p>Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya</p>	<p>Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi</p>

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

<p>Çalışma Alanı :3 Envanter No :3 Mahallenin eski adı : Agios Nikolaos Mahallenin güncel adı: Agios Nikolaos Adres : Yapım yılı : 1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :65 m²</p>	
<p>Yapının Konumu: Eğimli arazide inşa edilmiş yan yana üç konuttan biridir. Yapı üç katlıdır. Zemin katın ilk inşa edildiği dönemde depo veya imalathane olarak kullanıldığı, üst katların yaşam alanı olduğu anlaşılmaktadır. Kentin yüksek kesiminde yer alan yapıya merdivenli sokaklar ile ulaşılmaktadır.</p>	
<p>Plan özellikleri: Yapının zemin katta yer alan ana kapısından girildiğinde hemen karşıda düz kollu ahşap bir merdiven ile küçük ara kat sahanlığına ulaşılmaktadır. Zemin katta evin kayalara yaslanan arka cephesine mutfak yerleştirilmiştir. Burası günümüzde aynı zamanda yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Ara kata çıkıldığında tam karşıda ve doğuda olmak üzere iki küçük oda, ayrıca üst kata çıkış için zemin kat merdiveninin devamı niteliğinde olan döner merdiven görülmektedir. Üst katta duvara sabitlenmiş dolabı bulunan daha genişçe bir hol ve iki oda bulunmaktadır. Yapının döşemeleri, tavanları, pencereleri, kapıları, merdivenler ahşaptır.</p>	
<p>Cephe özellikleri: Yapım sistemi geleneksel sistemde yerel zemin taşından beden duvarları üzerine sabitlenen ahşap elemanlar ile oluşturulmuştur. Birinci kat ve ikinci kat ön cephesi Plomari'de başka konutlarda da görülen semer tonozlar vasıtası ile taşınan çıkmalıdır. Birinci katta ön cephede açık çıkma bulunmaktadır. Yapı cephesi sade görünümlüdür. Bina oturma alanı küçüktür. Arka cephe kayalara dayanmaktadır. Zemin katta konutun üstü havalandırılmalı ahşap giriş kapısının batısında bir pencere, birinci katta açık çıkmaya açılan bir kapı ve doğusunda bir pencere, ikinci katta iki pencere bulunmaktadır.</p>	
<p>Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya</p>	<p>Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi</p>

<p>Çalışma Alanı :4 Envanter No :4 Mahallenin eski adı : Issa Messa Mahallenin güncel adı: Issa Messa Adres : Yapım yılı : 1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :42 m²</p>		
Plomari'de mahallelerin oluşum sırası		Yapımın Mahalle içindeki konumu

<p>Yapının Konumu: Kent içinden geçen Setundas nehrinin yanındaki düz arazide inşa edilmiş üç katlı konut yapısı 19. yüzyıla ait az sayıda örnektendir. Yapının üst katına çatının çökmesi nedeniyle girilememektedir. Yapının özgün plan şeması ve yapım sistemi korunmuştur. Kullanılmamasından dolayı dış etkilere açıktır.</p>	 <p style="text-align: center;">Yerleşim planı</p>	 <p style="text-align: center;">Hava fotoğrafı(Google Earth)</p>
--	---	--

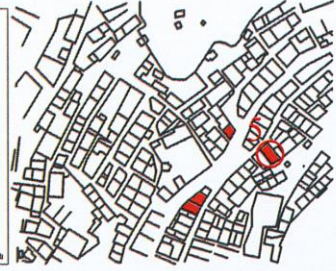
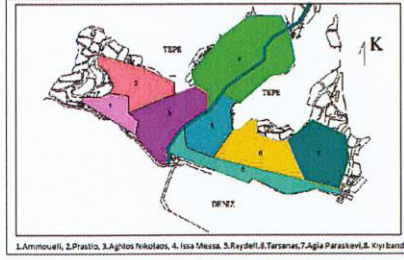
<p>Plan özellikleri: Yapının ana giriş kapısından girildiğinde bir holden tam karşıdaki ara kata çıkış merdivenine ve batı tarafta konumlanmış depoya ulaşılmaktadır. Ara kata çıkış merdiveni ara sahanlıklıdır. Ara kattaki mutfak ve iki odaya ortada konumlanmış dar uzun bir holden girilmektedir. Bina oturumu diğer yapılara göre daha büyüktür. Dolayısı ile odalar ve mutfak da daha ferah mekânlardır. Yapının üst katına girmek mümkün olmamıştır. Fakat yapılan incelemede ara kat ve üst kat planının hemen hemen aynı olduğu görülmüştür.</p>	 <p style="text-align: center;">Yapının bulunduğu ada</p>	 <p style="text-align: center;">Zemin kat planı (Kişisel arşiv)</p>
	 <p style="text-align: center;">1. kat planı (Kişisel arşiv)</p>	 <p style="text-align: center;">2. kat planı (Kişisel arşiv)</p>

<p>Cephe özellikleri: Üç katlı yapının özgün plan şeması ve yapım sistemi korunmuştur. Kullanılmamasından dolayı dış etkilere açıktır. Yapının üst katlarındaki çıkıntılar Plomari'nin 19. yüzyıla ait konutlarının genel özelliği olan semer tonozlar üzerine inşa edilmiştir. Üç cephesi açık olan konutun bir cephesi yan parselle bitişiktir. Zemin kattaki ana giriş kapısı kemerli havalandırmalıdır. Zemin katta pencere bulunmamaktadır. Giriş cephesinde birinci ve ikinci katta üçer pencere vardır. Diğer cephelerde daha az pencere bulunmaktadır. Yapı cepheleri yalındır. Pencere, kapılar ahşap pervazlı ve kepenklidir. Çatı saçağı silmelidir.</p>	 <p style="text-align: center;">Fotograf 1 (Kişisel arşiv)</p>	 <p style="text-align: center;">Fotograf 2 (Kişisel arşiv)</p>
---	---	--

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya	Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi
--	------------------------------------

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

Çalışma Alanı :4
 Envanter No :5
 Mahallenin eski adı : Issa Messa
 Mahallenin güncel adı: Issa Messa
 Adres :
 Yapım yılı : 1860-1890
 Belediye Tescil fişi no:
 Ada :
 Parsel :
 Parsel alanı :85 m²

Plomari'de mahallelerin oluşum sırası

Yapının Mahalle içindeki konumu

Yapının Konumu:

Kent içinden geçen Setundas nehrinin yanındaki düz arazide inşa edilmiş üç katlı konut yapısının 19. yüzyılın sonlarına tarihlendiği düşünülmektedir. Yapının ana giriş kapısından birinci ve ikinci katlardaki yaşam alanlarına çıkan merdivene ulaşılmaktadır. Yan cephede bulunan ayrı bir kapı ile de depo veya imalathane olarak kullanılan mekâna giriş sağlanmıştır.

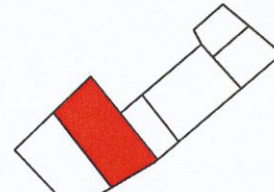
Yerleşim planı

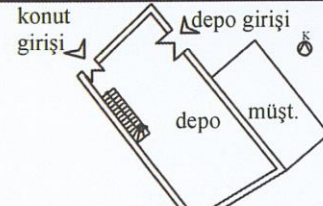
Hava fotoğrafı(Google Earth)

Plan özellikleri:

Ana yol üzerindeki girişten yaşam alanına, çıkmaz sokaktakinden depo veya ticari mekâna geçilmektedir. Yaşam alanının giriş kapısından düz kollu ahşap merdiven ile birinci kat holüne ulaşılır. Birinci kat holünden yanlardaki ikişer odaya girilmektedir. Bu holün doğu tarafında bulunan iki odanın arasından bir koridor ile ışık veya depo alanı olarak kullanılan küçük mekânlara geçilmektedir. Koridorun sonunda da yapının arka kısmındaki birinci kat kotundan sokağa çıkış kapısı bulunmaktadır. Birinci kat holünden döner ahşap merdiven ile ikinci kat holüne çıkılmaktadır. İkinci katta da orta holden ulaşılan dört adet oda yer almaktadır.

Yapının bulunduğu ada

Zemin kat planı (Kişisel arşiv)

1. kat planı (Kişisel arşiv)

2. kat planı (Kişisel arşiv)

Cephe özellikleri:

Binanın ana beden duvarları yerel taştan inşa edilmiştir. Cephe süslemelerinin diğer dönem yapılarına göre fazla oluşu varlıklı bir aileye ait olduğunu göstermektedir. Yapının sahiplerinin Mısır'a göç edip geri döndükten sonra yapıyı inşa ettirdikleri bilinmektedir. Konut yapısının yanında eve ait depo olarak kullanılan küçük bir yapıya da çıkmaz sokaktan girilmektedir. Yapı cephelerinde bulunan neoklasik süslemeler 19. yüzyıl sonuna tarihlendiğini göstermektedir. Yapı ön cephesindeki ana giriş kapısı havalandırmalıdır. Kapının batısında pencere yer alır. Birinci katta iki pencere arasında yer alan kapıdan günümüzde bulunmayan açık çıkmaya ulaşılmaktadır. İkinci katta ön cephede üç pencere bulunmaktadır. Pencere ve kapılar sövelidir. Bina köşelerinde plastrlar göze çarpmaktadır. Çatı saçağı silmelidir.

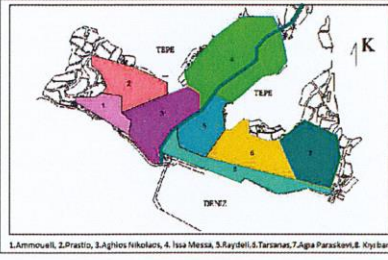

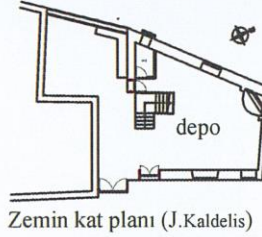
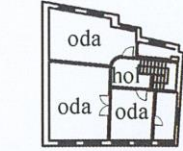
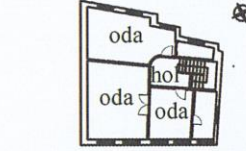

Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)

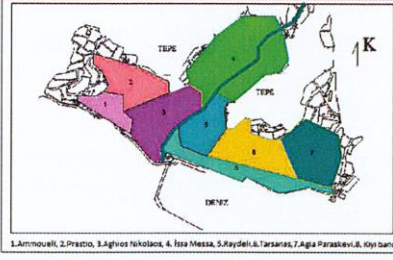

Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya

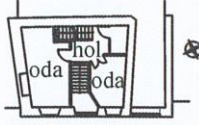
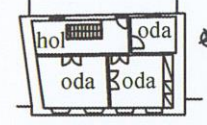
Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi

<p>Çalışma Alanı :4 Envanter No :6 Mahallenin eski adı : Issa Messa Mahallenin güncel adı: Issa Messa Adres : Yapım yılı : 1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :106 m²</p>	 <p>L.Ammouli, 2.Praetio, 3.Aghios Nikolaos, 4. Issa Messa, 5.Raydeli, 6.Tarsanas, 7.Ağa Paraskevli, 8. Kiyi banlı</p>	
<p>Plovari'de mahallelerin oluşum sırası</p>	<p>Yapının Mahalle içindeki konumu</p>	
<p>Yapının Konumu: Setundas nehrinin kenarında düz arazide yer alan üç katlı konut yapısıdır. Yanındaki konut ile ortak bahçesi bulunmaktadır. Ana girişi nehre paralel giden yoldandır. Dar uzun bir yapı adası içinde bitişik nizam olarak inşa edilmiş yapılardan biridir. Yanındaki yapı ile ortak bahçeye sahip olması birlikte inşa edildiklerini düşündürmektedir.</p>	 <p>Yerleşim planı</p>	 <p>Hava fotoğrafı(Google Earth)</p>
<p>Plan özellikleri: Konut üç katlıdır. Bina yamuk şeklindeki parselin tamamına oturmuştur. Zemin kata Setundas nehrine paralel, kentin ana yol aksından girilmektedir. Özgün durumda zemin katta depo ve işlik olduğu, yaşam alanlarının üst katta yer aldığı görülmektedir. Zemin kattan yan parselde bulunan ortak bahçeye çıkış kapısı vardır. Beden duvarları yerel taştan, iç ara bölme duvarları bağdadi, taşıyıcı sistemi ahşap olan yapıda dönemin geleneksel yapım sisteminin kullanıldığı görülmektedir. Plan parsel şekline ve ihtiyaca göre şekillenmiştir.</p>	 <p>Yapının bulunduğu ada</p>	 <p>Zemin kat planı (J.Kaldelis)</p>
 <p>1. kat planı (J.Kaldelis)</p>	 <p>2. kat planı (J.Kaldelis)</p>	
<p>Cephe özellikleri: Geniş ön cepheye sahip üç katlı yapıda çok sayıda pencere ve kapı açıklığı bulunmaktadır. Yapının birinci katında açık çıkma yer almaktadır. Binaya giriş cephenin batı köşesindedir. Sonradan pencereye çevrilen ayrı bir kapıdan zemin kata giriş olduğu anlaşılmaktadır. Birinci ve ikinci katta bulunan pencereler ahşap pervazlı ve kepenklidir. Yapının arka cephesinde üst katlarda bulunan bağdadi üçgen çıkmalar nehre bakmaktadır. Ön cephede çatı saçağı silmelidir ve orta kısımda küçük bir üçgen alınlık bulunmaktadır. Konutun cepheleleri yalındır.</p>	 <p>Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)</p>	 <p>Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)</p>
 <p>Fotoğraf 3 (Kişisel arşiv)</p>		
<p>Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya</p>	<p>Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi</p>	

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

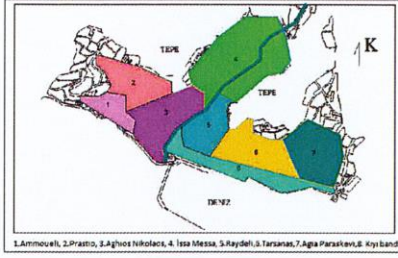

Çalışma Alanı :4		
Envanter No :7		
Mahallenin eski adı : Issa Messa		
Mahallenin güncel adı: Issa Messa		
Adres :		
Yapım yılı : 1860-1890		
Belediye Tescil fişi no:		
Ada :		
Parsel :		
Parsel alanı :64 m ²		
	Plomari'de mahallelerin oluşum sırası	Yapının Mahalle içindeki konumu

<p>Yapının Konumu: Yapı Setundas nehri kenarında düz arazide yer almaktadır. Nehir kenarında yapının arka cephesinin baktığı bahçesi bulunmaktadır. Bahçe yan parselde yer alan konut ile ortak kullanılmaktadır. Binaya ve bahçeye ön cephede bulunan iki ayrı kapıdan girilmektedir. Ön cephenin baktığı yol ve arka cephede bulunan bahçe kotunun aynı olduğu algılanmaktadır.</p>	 <p>Yerleşim planı</p>	 <p>Hava fotoğrafı(Google Earth)</p>
--	---	--

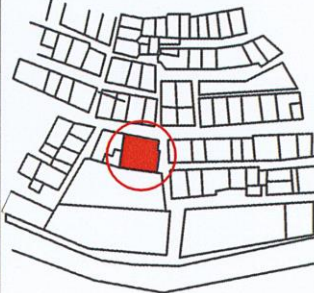
<p>Plan özellikleri: Yapı dikdörtgene yakın plan şekline sahiptir. Geniş ön cephenin ortasında ana giriş kapısı yer almaktadır. Zemin katta ticari mekanlar ve üst katlardaki yaşam alanlarına çıkışı sağlayan merdiven bulunmaktadır. Giriş kapısının karşısında yer alan merdiven ile birinci kata oradan ayrı bir düz merdiven ile ikinci kata çıkılmaktadır. Birinci katta iki, ikinci katta üç oda bulunmaktadır. Zemin kata giriş kapısının doğusunda bahçeye geçiş alanına açılan geniş bir kapı daha yer almaktadır. Bahçenin yan parseldeki konut ile ortak kullanılması evlerin birlikte inşa edildiklerini düşündürmektedir.</p>	 <p>Yapının bulunduğu ada</p>	 <p>Zemin kat planı (Kişisel arşiv)</p>
	 <p>1. kat planı (Kaldelis)</p>	 <p>2. kat planı (Kaldelis)</p>

<p>Cephe özellikleri: Dış beden duvarları yerel taş ile örülmüş üç katlı binaya giriş ön cephenin ortasından kemerli üstü havalandırılmalı ahşap bir kapıdır. Ana giriş kapısının doğusunda daha geniş kemerli ışıklıklı ahşap kapı da arka bahçeye giriş içindir. Yapının ön cephesi yola, arka cephesi nehir kenarındaki bahçeye bakmaktadır. Ön cephede zemin katta iki kapı açıklığı, birinci katta iki pencere, ikinci katta dört pencere bulunmaktadır. Ahşap pervazlı ve kepekli pencerelerin dar kenarının uzun kenarına oranı 1/1.5-1/2 arasındadır. Yalın cepheye sahip yapının çatı saçağı profilli silmelidir.</p>	 <p>Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)</p>	 <p>Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)</p>
---	---	---

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya	Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi
--	------------------------------------

<p>Çalışma Alanı :6 Envanter No :8 Mahallenin eski adı :Tarsanas Mahallenin güncel adı:Tarsanas Adres : Yapım yılı :1860-1890 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :211 m²</p>		
Plomari'de mahallelerin oluşum sırası		Yapının Mahalle içindeki konumu

Yapının Konumu:
 Denize yakın eğimli arazide bulunan IOANNI PAPOUTSANI Konağı, kuruluş yılı 1870 olan ve ticari faaliyetleri Konstantinopolis, Smyrna, Pontus, Marsilya, Cenova'ya ulaşan Plomari'deki ilk buharlı yağlı sabun-sabun fabrikasının kurucusu Dimitrios Papoutsanis'in oğlu Ioannis Papoutsanis tarafından yaptırılmıştır. Fabrika, konağın ve tesislerinin yapımından birkaç yıl önce inşa edilmiştir, tüm çevrenin kayalık olduğu ve fabrikanın ötesine yol erişimi olmadığı kaynaklarca belirtilenler arasındadır.(www.thetoc.gr) (16 Feb. 2021,11:38)

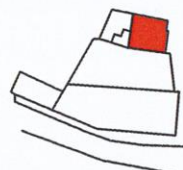

Yerleşim planı

Hava fotoğrafı(Google Earth)

Plan özellikleri:
 Yapı yol cephesinden bakıldığında tek katlıdır. Ana kapıdan girildiğinde yaşam alanına düz bir merdiven ile ulaşılmaktadır. Bu katta geniş orta hole açılan altı adet oda yer almaktadır. Orta holden terasa çıkış da vardır. Yan cepheden merdivenli yoldan inilerek girilen depo ve ışık mekanı iki kat yüksekliğinde olup içinde asma kat olarak inşa edilmiş odalar bulunmaktadır. Bu odalar yaşam alanına giriş kapısı seviyesinde konumlanmıştır.
 Kapıdan girildiğinde iki yandan bu odalara geçilmektedir. Alttaki depo ile odalar arasında bağlantıyı sağlayan ayrı bir merdiven vardır.

Yapının bulunduğu ada

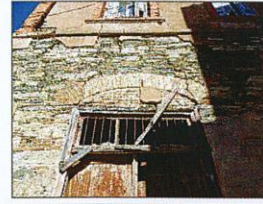

Zemin kat planı (Kişisel arşiv)

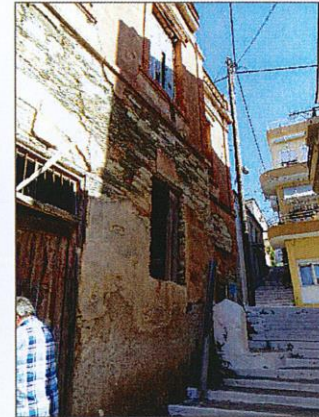

1. kat planı (Kişisel arşiv)

Cephe özellikleri:
 Pencere, çatı ve köşelerindeki masif tuğlalarla göz dolduran ve dikkat çeken eklektik bir yapıdır. Yapıyı inşa eden mimar Kostis Metaxas'tır. Ana beden duvarlarında diğer yapılarda olduğu gibi yöresel yeşil renkli taş kullanılmıştır. Yapı 19. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. Yaşam alanına ana giriş kapısı oldukça gösterişlidir. Arazi eğiminden faydalanılarak tasarlanmış depo ve ışık mekanına giriş merdivenli yoldan inilerek yan cephedeki ahşap masif kapıdandır. Pencere ve kapı açıklıklarının diğer dönem yapılarına göre daha büyük ebatlı olduğu görülmektedir. Bina oturumu büyüktür. Arazide eskiden yer alan tesisler yıkılmıştır.

Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)

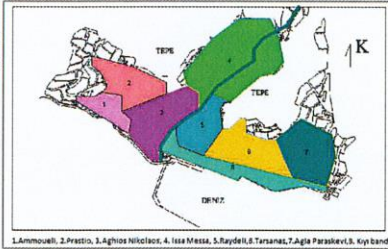
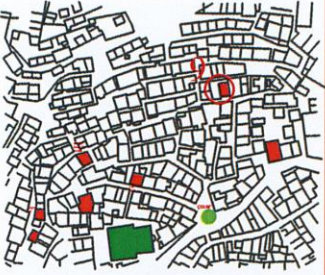

Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya

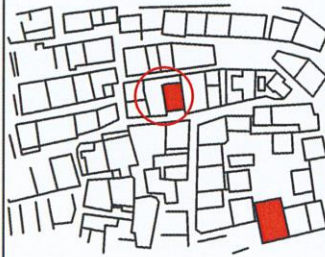
Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi

Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

Çalışma Alanı :3		
Envanter No :9		
Mahallenin eski adı : Agios Nikolaos		
Mahallenin güncel adı: Agios Nikolaos		
Adres :		
Yapım yılı : 1860-1920		
Belediye Tescil fişi no:		
Ada :		
Parsel :		
Parsel alanı :123 m ²		
Plomari'de mahallelerin oluşum sırası		Yapının Mahalle içindeki konumu

Yapının Konumu:

Yapı deniz seviyesinden yüksek eğimli arazide yer almaktadır. Arazi eğimi nedeniyle ön cepheden üç katlı görünen yapı arka cepheden bakıldığında iki katlıdır. Setundas nehrinin oluşumunu sağlayan iki tepeden kuzeydeki yamacında yer alan yapının bahçesi setlemeler ile düzlenmiştir. Yapı yakın zamanda kapsamlı onarım geçirmiştir.

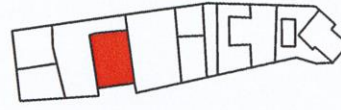
Yerleşim planı

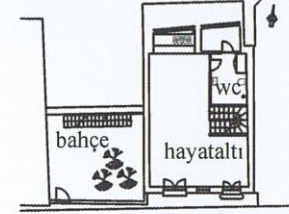
Hava fotoğrafı(Google Earth)

Plan özellikleri:

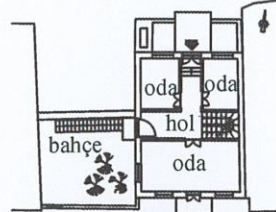
Yapının özgün plan şemasının mevcut durumdan farklı olduğu düşünülmektedir. Mevcut plana bakıldığında yapıya üç ayrı cepheden dört adet giriş bulunmaktadır. Bu girişlerden ikisi zemin katta ön cepheden, üçüncüsü birinci kat hizasında bulunan arka cephenin baktığı yoldan, dördüncüsü yan cepheye bitişik bahçeden birinci kata çıkan bir merdiven ile sağlanmıştır. Restorasyon kapsamında zemin ve birinci katta salon, mutfak gibi mekanlar; ikinci katta ön cepheye bakan bir salon ve iki oda düzenlenerek yeni sahiplerinin yaşam şekline uyacak plan şeması oluşturulmuştur.

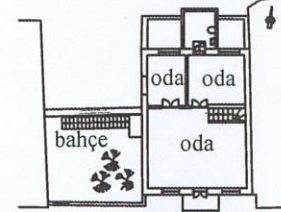
Yapının bulunduğu ada

Zemin kat planı (Kaldelis)

1. kat planı (J.Kaldelis)

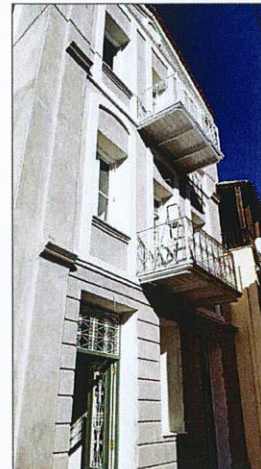
2. kat planı (J.Kaldelis)

Cephe özellikleri:

Yapının onarımı yapılırken dış cephe elemanlarının tümü sökülüştür. Yapı içten ve dıştan depreme karşı betonarme sistemde sarılmış, onarım sonrası dış cephe elemanları yapı cephesine özgününe uygun olarak eklenmiştir. Midilli Adası genelinde onarımlarda sadece cephe açıklıkları korunurken bu yapıda cephe bezemeleri konusunda daha hassas davranılmıştır. Yapının ön cephesinde zemin kat seviyesinde iki giriş kapısı, birinci kat ve ikinci katta ikişer pencere ve açık çıkmalara çıkışı sağlayan birer kapı bulunmaktadır. Bina cephesi dardır. Ön cephede çatıda üçgen alınlık bulunmaktadır. Pencere çerçeveleri sövelidir. Yapıda kat bordürleri ve köşe silmeleri vardır. Yapıda neoklasizm etkisi görülmektedir.

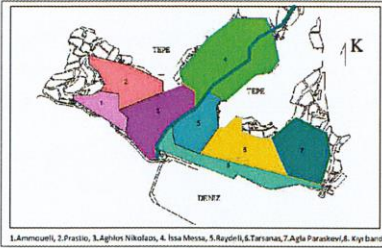

Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)

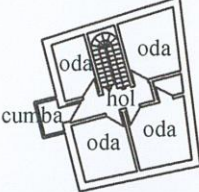
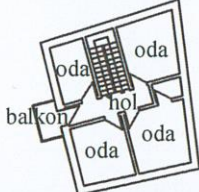
Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya

Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi

<p>Çalışma Alanı :3 Envanter No :10 Mahallenin eski adı : Agios Nikolaos Mahallenin güncel adı: Agios Nikolaos Adres : Yapım yılı : 1860-1920 Belediye Tescil fişi no: Ada : Parsel : Parsel alanı :88 m²</p>		
Plomari'de mahallelerin oluşum sırası		Yapının Mahalle içindeki konumu

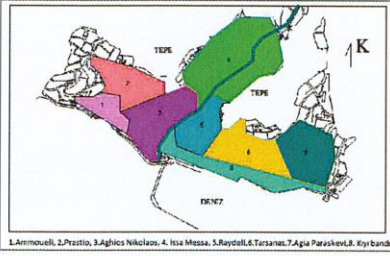

<p>Yapının Konumu: Kilise ve sahil arasındaki bölgede yer alan konut yapısının yapım sistemi ve cephe özelliklerinden 20. yüzyıl başına tarihlendiği düşünülmektedir. Yapı düz arazide iç bahçeli büyük bir yapı adasındaki köşe parselde inşa edilmiştir. Zemin kat seviyesinde iki yoldan ayrı cephelerden yapıya giriş bulunmaktadır. Bina oturumu büyüktür.</p>		
	Yerleşim planı	Hava fotoğrafı(Google Earth)

<p>Plan özellikleri: Üç katlı yapıya iki sokaktan giriş bulunmaktadır. Her katta hole açılan dörder odası bulunan simetrik plana sahip bir konuttur. Zemin katta ticari mekan varlığı devam etmektedir; fakat zemin katın sadece bir kısmında yer almaktadır. Zemin kat, birinci ve ikinci katta yaşam alanları yer almaktadır. Yapım sisteminde geleneksel yöntemlerin kullanılmaya devam ettiği fakat ahşap elemanlardaki süslemelerin önceki döneme göre fazlaştığı görülmektedir. Birinci kattaki cumba dönem yapılarında bulunan bir cephe elemanıdır.</p>		
	Yapının bulunduğu ada	Zemin kat planı (Kişisel arşiv)
		
	1. kat planı (Kişisel arşiv)	2. kat planı (Kişisel arşiv)

<p>Cephe özellikleri: Yapının cephe özelliklerinden, kat yüksekliklerinden, bina taban alanının büyüklüğünden ve iç tasarımındaki ahşap elemanların detaylarından yola çıkılarak kentin iyice zenginleştiği dönemde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Yapı detaylarındaki neoklasik öğeler de bunu desteklemektedir. Cephe açıklıkları zemin katta az sayıda ve küçük ebatlıdır. Birinci katta Fransız balkonlu büyük ebatlı açıklıklar bulunmaktadır. Aynı kattaki cumba cephenin orta kısmında yer almaktadır. İkinci kat açıklıkları da birinci kat ile aynı hizada büyük pencerelerdir. Bu katta cumba üstüne denk gelen açık çıkma vardır. Bina cepheleri simetriktir.</p>		
	Fotoğraf 1 (Kişisel arşiv)	Fotoğraf 2 (Kişisel arşiv)

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya	Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi
--	------------------------------------

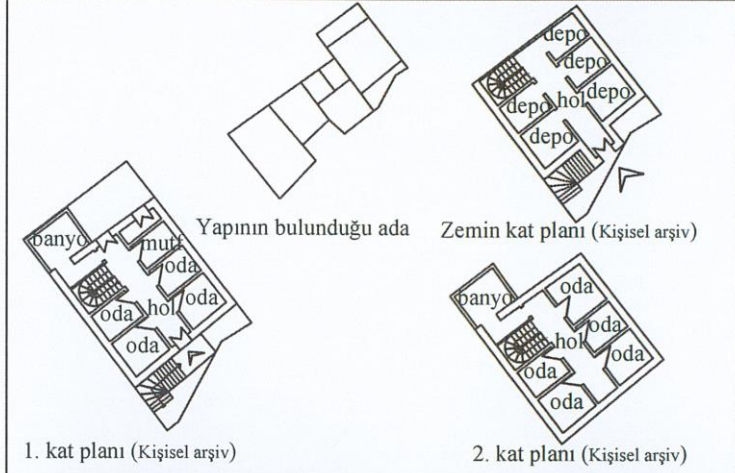
Plomari Evleri'nin Akdeniz Mimarisi İçindeki Yeri

Çalışma Alanı	:4		
Envanter No	:11		
Mahallenin eski adı	: Issa Messa	<p>Plomari'de mahallelerin oluşum sırası Yapının Mahalle içindeki konumu</p>	
Mahallenin güncel adı	: Issa Messa		
Adres	:		
Yapım yılı	: 1860-1920		
Belediye Tescil fişi no:	:		
Ada	:		
Parsel	:		
Parsel alanı	:81 m ²		

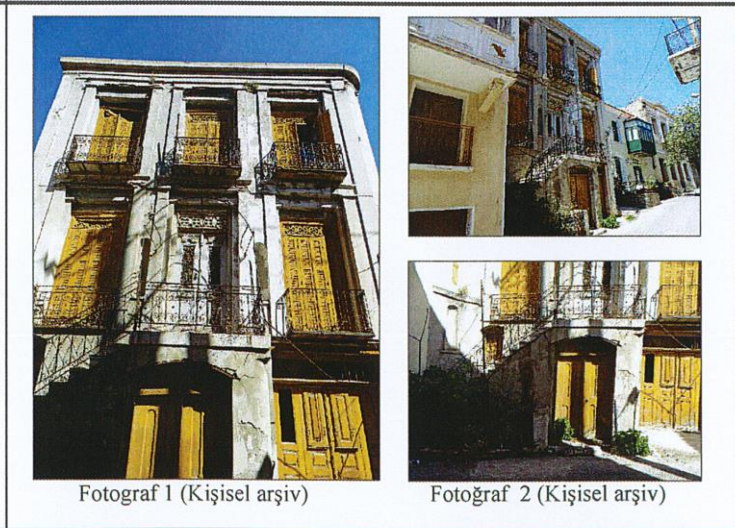
Yapının Konumu:
Nehire paralel giden yol kenarında tepe yamacında eğimli arazide yer alan bahçeli konutun 20. yüzyıl başına tarihlendiği düşünülmektedir. Yapının ön cephesi yola, arka cephesi ağaçlı kayalık tepeye bakmaktadır. Bina yanyana beş yapıdan oluşan küçük bir yapı adasının kenarında yer alan parselde konumlanmıştır.

Plan özellikleri:
Üç katlı yapının zemin katı ticari amaçlı depo ve işlik, birinci ve ikinci katlar yaşam alanı olarak tasarlanmıştır. Zemin kat ve birinci katın ayrı girişleri olması yanında içeriden merdiven ile bağlantı kurulmuştur. Birinci kata ön yoldan merdivenle, arka bahçeden giriş kapıları ile ulaşılmaktadır. Zemin kattaki ticari mekana da ön yoldan girişi sağlayan iki kapısı vardır. Birinci ve ikinci katta ortadaki dar uzun hol üzerine karşılıklı sıralanan beşer oda bulunmaktadır. Günümüzde banyo olarak kullanılan mekanın binaya sonradan eklendiği anlaşılmaktadır.

Cephe özellikleri:
Üç katlı yapının kat yüksekliklerinin fazlalığı, cephe açıklıklarının büyüklüğü, cephe üzerinde yer alan plastrlar ve silmelerin varlığı, birinci ve ikinci katta yer alan Fransız balkonlar ve ahşap cephe elemanlarındaki oyma işlemler Avrupa'daki mimari akımlar etkisinde inşa edilmiş bir yapı olduğunu göstermektedir. 20. yüzyıl başına tarihlendiği düşünülmektedir. Birinci ve ikinci katta ön cephe simetrik. Zemin kat hizasındaki birinci kata çıkış merdiveni binanın genel cephe simetrisini bozmaktadır. Yan ve arka cephe simetrik değildir. Cephenin mülk sahibinin zenginliğini yansıttığı görülmektedir.

Hazırlayan: Y.Mimar Aslı Niğdelioğlu Çamkaya

Danışman: Prof. Dr. Eti Akyüz Levi